

**Region
Hovedstaden**

**Koncern Plan og
Udvikling**

Enhed for
Kommunesamarbejde

Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

Opgang Blok B
Telefon 48 20 50 00
Web www.regionh.dk

Bilag til

RAMMEAFTALE 2008

FOR

SOCIAL- OG SPECIALUNDERVISNINGSSOMRÅDET

Oversigt over tilbud indeholdt i Rammeaftalen
Ventelister fordelt på tilbud
Venteliste fordelt på målgrupper
Rapporter fra de 3 arbejdsgrupper
Institutionsark for tilbud der ikke er på Tilbudsportalen

10. september 2007

Indholdsfortegnelse

Oversigt over tilbud indeholdt i Rammeaftalen.....	5
Børn og unge handicappede.....	7
Børn og unge aflastning.....	8
Børn og unge sindslidende.....	8
Sikrede døgninstitutioner.....	8
Børn og unge undervisning.....	9
Voksne handicappede.....	9
Voksne aflastning.....	14
Voksne sindslidende.....	14
Voksne hjemløse.....	16
Voksne misbrug.....	17
Kvindekrisecentre.....	18
Kommunikationcentre.....	18
Lands og landsdelsdækkende.....	18
Øvrige sociale tilbud.....	19
Øvrige specialundervisnings tilbud.....	19
Venteliste fordelt på tilbud.....	21
Venteliste fordelt på målgrupper.....	25
Rapporter fra de 3 arbejdsgrupper.....	30
Arbejdsgruppen vedrørende personer med sindslidelse.....	31
Arbejdsgruppen vedr. mennesker med autisme.....	44
Arbejdsgruppen vedr. personer med erhvervet hjerneskade.....	67
Institutionsark for tilbud der ikke fremgår af tilbudsportalen.....	75
Center for Syn og Kommunikation.....	77
Kommunikationscentret.....	81
THI kompetenceCenter.....	83
Center for Specialundervisning for Voksne.....	88
Geelsgårdskolen.....	89
Skolen på Kastelsvej.....	91
Børneklubben.....	93
Børneterapien.....	95
Falck Hjælpemidler A/S.....	97
Hjælpemiddelcentralen.....	101
Specialtandplejen i Birkerød.....	103
Specialtandplejen i Gentofte.....	104
Specialundervisningscentret Egedammen.....	105
SUKA.....	107
SVIKA.....	108

Oversigt over tilbud indeholdt i Rammeaftalen

Børn og unge handicappede

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Plad- ser 2008	Ty- pe taks t	Tak st i kr.			
Handicap	Med	Dag	§32	Fredensborg	Karlebo Børnehave Spiren	14 8	14 8					
				Gentofte	Troldemosen	44	44					
				Gladsaxe	Sofieskolen	5	10					
				Glostrup	Kirsebærhuset	25	25					
				Gribskov	Specialbørnehaven Kometen	15	15					
				Hillerød	Georgs æske Lønhuset		7 7					
				Rudersdal	Rudegårds Alle	20	20					
				Tårnby/Dragør	Chr. IV Børnehave	21	18					
				Region Hovedsta- den-Handicap	Specialbørnehaven Frederikssund	20	20					
			§32 Total						172	188		
			§36	Albertslund	Klub Vest - ferie-fridagsklub		26					
					Klub Vest - fritidsklub		25					
					Klub Vest - lørdagsklub		26					
					Klub Vest - ungdomsklub		34					
				Ballerup	Dagklub Kruntappen		25					
		Gladsaxe		Sofieskolen	44	25						
		Hillerød		Levuk	100	65						
		Ishøj	Frihjulet	45	45							
		§36 Total						189	271			
		Døgn	§67stk2	Bornholms Regi- onskommune	Tilbud Bornholm		3					
				Gentofte	Broen	17	17					
					Camillehusene	21	21					
				Gladsaxe	Sofieskolen	26	20					
				Ishøj/Vallensbæk	Thorshøjgård	26	26					
				Rudersdal	Gefion	6	0					
				Region Hovedsta- den-Handicap	3-Kløveren	36	36					
		§67stk2 Total						132	123			
Med Total						493	582					
Uden for	Døgn	§67stk2	København	Svanehuset		26						
		§67stk2 Total						26				
Uden for Total							26					
Handicap Total						493	608					

Børn og unge aflastning

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Pladser 2008	Type taks t	Tak st i kr.	
Aflastning	Med	Døgn	§67stk2	Bornholms Regi- onskommune	Aflastning Løvstikken		6			
				Fredensborg	Granbohus	44	44			
				Gentofte	Lundø	24	24			
				Region Hovedsta- den-Handicap	3-Kløveren	2	2			
				§67stk2 Total				70	76	
	Med Total						70	76		
	Uden for	Døgn	§67stk2	København	Kvisten Skovsneglen/ Skovtours		6			
							14			
						§67stk2 Total				
	Uden for Total							20		
Aflastning Total						70	96			

Børn og unge sindslidende

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Pladser 2008	Type taks t	Tak st i kr.
Sindsliden- de	Med	Døgn	§67stk2	Fredensborg	Dyssegården	8	8		
				Region Hovedsta- den-Handicap	Behandlingshjemmet Nødebogård	50	50		
				§67stk2 Total				58	58
	Med Total						58	58	
Sindslidende Total						58	58		

Sikrede døgninstitutioner

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Pladser 2008	Type taks t	Tak st i kr.		
Sikrede pladser	Med	Døgn	§67stk3	Region Hovedsta- den-Handicap	Sølager -sikrede afdelinger	26	26				
				§67stk3 Total				26	26		
				Med Total						26	26
	Uden for	Døgn	§67stk3	København	Sønderbro Sikrede pladser		16				
						§67stk3 Total					16
Uden for Total							16				
Sikrede pladser Total						26	42				

Børn og unge undervisning

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Plad-ser 2008	Ty-pe taks	Tak st i kr.	
Undervisning	Lands og landsdelsdækkende	Dag	§20	Ballerup	Kasperskolen		0			
			§20 Total					0		
	Lands og landsdelsdækkende Total							0		
	Med	Dag	§20	Ballerup	Ordblindeinstituttet		80			
				Gladsaxe	Sofieskolen	35	37			
				Region Hovedstaden-Handicap	Behandlingshjemmet Nødebogård	26	26			
				§20 Total				61	143	
Med Total						61	143			
Undervisning Total						61	143			

Voksne handicappede

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Plad-ser 2008	Ty-pe taks	Tak st i kr.			
Handicap	Med	Dag	§103	Bornholms Regi- onskommune	SACS	62	62					
				Brøndby	Espelunden -Syd B	45	45					
					JAC Sydvest	160	140					
				Fredensborg	Linden	18	18					
				Frederiksværk- Hundested	Sølager	45	60					
				Gladsaxe	Center for Døve	48	48					
				Helsingør	Center For Job og Oplevelse	151	169					
				Herlev	Job- og aktivitetscentret Hørkær	33	33					
				Hillerød	Trollesbro	24	24					
				Rudersdal	Værkstederne ved Rudeskov (Tidl. AKUCentret Birkerød)	67	67					
			Region Hovedsta- den-Handicap	AKUCenter	158	88						
				Bredegård	50	50						
				Højagergård	36	57						
			§103 Total						897	861		
			§104	Albertslund	Klub Stoppestedet		40					
				Ballerup	Basen i Rødbo	12	12					
					Stokholtbuen	32	32					
				Bornholms Regi- onskommune	Røbo		17					
					SACS	44	44					
				Brøndby	JAC Sydvest	122	132					
Værestedet 17		15										
Frederiksværk- Hundested	Midgården	10	10									
	Trekløveret - Ølsted		15									
Furesø	Solhuset		30									

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Pladser 2008	Ty- pe taks t	Tak st i kr.
				Gentofte	Bank-Mikkelsens Vej 20-28 Birkegården Blindenetværket Job & Aktivitetscenter Nord	39 24 40 240	39 24 40 240		
				Gladsaxe	Aktivitetssentret Kellersvej Center for Døve Hjørnehuset	104 52	105 63 3		
				Gribskov	Daghjemmet Vega – dagtilbud	8 14	8 14		
				Helsingør	Center for Job og Oplevelse.		12		
				Herlev	Job- og aktivitetssentret Hørkær Værestedet Peberkværnen	66	63 40		
				Hillerød	Luna Regnbuen Sac Hillerød	9 27	9 60 100		
				Høje-Taastrup	Basen, Taxhuset	26	24		
				Rudersdal	Bøgelunden: Bøgen og Kul-turhuset (tidl. Medborgerhus) Gefion - Daghjem Piberødhus	44 21 31	44 21 31		
				Rødovre	Espevangen klub 9	30	30 43		
				Region Hovedstaden-Handicap	Bredegård Gnisten Højagergård Jonstrupvang Lyngdal, Lyngen Solgaven	6 18 5 13 4 20	6 18 5 13 4 20		
				§104 Total		1.061	1.426		
		Døgn	§107	Albertslund	Albertslund bofællesskab		17		
				Brøndby	Bofællesskab Dyringparken		4		
				Frederiksværk-Hundested	Trekløveret - Ølsted		36		
				Furesø	Langkærgaard O.B. Muusvej Overgangsboligerne		12 4 6		
				Gladsaxe	Center for Døve	3	3		
				Hillerød	Pensionatet Skovbrynet	20 11	20 11		
				Hvidovre	Gammel Køge Landevej	6	6		
				Rudersdal	Elleslettegård	30	30		
				Rødovre	Espevangen Næsbyvej 3 Næsbyvej 5 Rødovrevej 119 Rødovrevej 382		4 4 4 4 6		
				Region Hovedstaden	Hulegården	4	0		

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Pladser 2008	Ty- pe taks	Tak st i kr.
				den-Handicap	Sølager	3	0		
			§107 Total			77	171		
			§108	Albertslund	Herstedøster Sidevej	24	24		
				Ballerup	Stokholtbuen Tilbuddet Rødbo	32 40	32 40		
			Bornholms Regi- onskommune	Gartnerparken		32	32		
				Klintebo		31	31		
				Nexøhuset		14	14		
				Røbo		16	16		
				Østergade 55		16	16		
			Brøndby	Bofællesskabet Lundedammen			5		
			Egedal	Skelhøj, Søvnænge og Rørsangervej - SEL § 109		30	53		
			Fredensborg	Lindegården		24	24		
			Frederiksværk- Hundested	Midgården		28	28		
			Gentofte	Bank-Mikkelsens Vej 20-28		39	39		
				Blindenetværket		40	40		
				Blomsterhusene		40	40		
			Gladsaxe	Cathrinegården		26	23		
				Center for Døve		78	78		
				Hjørnehuset		16	13		
				Kellersvej 10		60	60		
				Kellersvej 8-9		48	48		
				Skovdiget		5	5		
				Sofieskolen			6		
			Glostrup	Bakkehuset		18	18		
			Gribskov	Ahornparken		29	29		
				Gydehøj		18	18		
				Kirkeledet 6			8		
				Kirkeledet 8			8		
				Skipperstræde		6	6		
				Vega – boliger		10	10		
			Helsingør	Anna Anchers Vej			10		
				Kronborghus		21	21		
			Herlev	Bofællesskaberne			25		
				Byskoven/ametystvej			24		
				Højsletten		24	24		
			Hillerød	Følstrup		59	59		
				Godthåbsvej 1A		6	6		
				Selmersvej		8	8		
				Syvstjernen		16	17		
			Høje-Taastrup	Baldersbo Lagunen			10		
				Frøgård Alle		24	24		
				Taxhuset		40	40		
			Lyngby-Taarbæk	Behandlingshjemmet Strandberg		19	19		

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Pladser 2008	Ty- pe taks t	Tak st i kr.
				Rudersdal	Bøgelunden incl Skovsiden tidl. Maglehøj Gefion incl. Rosengården Piberødhus	62 26 40	60 32 39		
				Rødovre	Længen	23	23		
				Region Hovedstaden-Handicap	Boligerne Brøndbyøstervej Bredegård Chr. X Alle Gl.LyngevejBoliger Hulegården Jonstrupvang Lionslund Lunden Lyngdal Pensionat Kamager Rosenfeldthusene Rønnegård Solgaven Sølager - Lille Frydenlund Sølager Det gulehus Tyringevej	24 40 0 12 55 44 24 14 12 40 17 17 66 5 3 50	24 40 32 12 42 44 24 14 12 40 17 18 66 5 3 0		
				§108 Total		1.511	1.598		
				Med Total		3.546	4.056		
	Uden for	Dag	§103	København	Værkstedet Gladsaxe Møllevej Væveriet (Dagtilbuddet Svanevej)		70 69		
				§103 Total			139		
			§104	København	Dagcenter af 1962 Dagcenter Stefansgade Dagcenter Strødammen Dagcentret Sundbyvang Daghjemmet Persillevej Daghjemmet Øresund Dagtilbuddet for voksne udviklingshæmmede Dansk Blindesamfund Jydeholmen Koloritten LAVUK - Dagtilbud Lavuk Dagklub Lions Kollegiet - dagtilbud Musvågevej - internt dagtilbud Strandparkcentret Væveriet, (daghjemmet Svanevej)		45 25 45 48 24 16 34 40 65 60 22 19 20 23 71 12		
				§104 Total			569		
		Døgn	§107	København	Bofælleskaberne Nord Bofælleskaberne Syd Bofælleskaberne Vest		41 60 68		

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Pladser 2008	Ty- pe taks t	Tak st i kr.
					Bofællesskaberne Øst		65		
				Tårnby/Dragør	Jershøj Wiedergården		5 5		
			§107 Total				244		
			§108	Brøndby	Bofælleskabet Tranumparken 10 Bofælleskabet Tranumparken 4		4 4		
				København	Bostedet Albatros Bostedet Havdrup Bostedet Jens Warmingsvej Bostedet Kernehuset Bostedet Lindebo Bostedet Radisevej 6-8 Bostedet Ringertoften Bostedet Røde Mellemvej Bostedet Sambo Bostedet Sjelør Bostedet Solstriben Bostedet Stubmøllevej Bostedet Vinklen E-huset Griffenfeld Institution for Respirationspatienter Lions Kollegiet Lynghuset Musvågevej , bo og dagtilbud Møllehuset / Kigkurren Parterren Pensionatet Amagerbrogade Plejecentret Solterrasserne Sølgavehjemmet Tokanten Verahus Vibegården Virkefeltet	24 4 24 22 24 24 15 19 26 18 27 19 12 39 10 4 71 30 50 19 8 18 111 45 30 39 35 5			
			§108 Total				780		
			Uden for Total				1.732		
Handicap Total						3.546	5.788		

Voksne aflastning

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Plad-ser 2008	Ty-pe taks	Tak st i kr.	
Aflastning	Med	Døgn	§107	Ballerup	Måløvgård Torvevej (tidl. Lundø)	10 12	10 13			
				Hillerød Region Hovedsta- den-Handicap	Skovbrynet Jonstrupvang	5 2	6 2			
				§107 Total		29	31			
				Med Total		29	31			
	Uden for	Døgn	§107	København	Aflastningstilbuddene Institution for Respirationspatienter		17 8			
					§107 Total			25		
					Uden for Total			25		
	Aflastning Total						29	56		

Voksne sindslidende

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Plad-ser 2008	Ty-pe taks	Tak st i kr.
Sindslidende	Med	Dag	§103	Helsingør	JOBBSVærkstedet Ellehammervej	24	24		
				Herlev	Cafe Harlekin		12		
				Hillerød	JOBBS	33	33		
				Hørsholm Kommune	Jobhuset	18	18		
				Region Hovedsta- dens Psykiatri	Skibbyhøj	38	38		
			§103 Total		113	125			
			§104	Brøndby	Espelunden - Syd B Værestedet Midlergårdsvej		30 15		
				Furesø	Lyspunktet Lysthuset		50 40		
				Helsingør	Aktivitetets Og Samværstilbud på døgn- institutionen Lindevang	12	12		
				Herlev	Aktivisterne Aktivitetsteamets værested		50 50		
				Rødovre	"det røde hus" Huset		20 45		
				Region Hovedsta- dens Psykiatri	Boformerne Solvang Klintegården Orion-Kulturhuset Skovvænget	12 3 20 2	12 3 20 2		
				§104 Total		49	349		
			Døgn	§107	Brøndby	Bofællesskab Midlergårdsvej		4	
		Furesø			Bofællesskabet Jonstrup		5		
		Herlev			Aktivitetsteamets Botilbud		8		

overordnet	med i rammeaf- tale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Plad- ser 2008	Ty- pe taks t	Tak st i kr.
				Hørsholm Kommu- ne	Rosen Åstedet	0	8		
				Rødovre	Nettet II Rødovrevej 386		5 6		
				Ishøj	Kløverengen	24	24		
				Region Hovedsta- dens Psykiatri	Orion-Hostel Skibbyhøj	6 23	6 23		
			§107 Total			53	89		
			§108	Fredensborg	Johannes Hages Hus	60	61		
				Gentofte	Pilekrogen	16	16		
				Gladsaxe	Nybrogård	40	40		
				Glostrup	Parkvænget	56	56		
				Gribskov	Fabianhus Søfryd	22	22 7		
				Helsingør	Lindevang	54	56		
				Herlev	Juvelhuset	16	16		
				Høje-Taastrup	Vestervænget	41	41		
				Hørsholm Kommu- ne	Bolero	5	5		
				Lyngby-Taarbæk	DSI Kirsten Marie Slotsvænget		4 40		
				Ishøj	Kløverengen	16	16		
				Region Hovedsta- dens Psykiatri	Botilbudet Lunden Klintegården Orion - boliger Skibbyhøj Skovvænget	24 64 32 0 70	24 65 32 0 58		
			§108 Total			556	559		
			Med Total			771	1.122		
	Uden for	Dag	§103	København	Hans Knudsen Institutet Revacenteret i KBH		70 30		
			§103 Total				100		
			§104	Hillerød	Grønnegade 18		60		
				København	Væresteder		3.000		
				Tårnby/Dragør	Aktivitetcentret - Televænget		20		
			§104 Total				3.080		
		Døgn	§107	København	Bocentret Lindegården Bocentret Ringbo Bocentret Thorupgården Pensionatet Mette Marie Skt. Annæ		8 12 34 16 21		
				Tårnby/Dragør	Televænget		19		
			§107 Total				110		
			§108	København	Bocentret Hedelund Bocentret Lindegården Bocentret Ringbo		162 174 147		

overordnet	med i rammeaf- tale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Plad- ser 2008	Ty- pe taks t	Tak st i kr.
					Bocentret Stubberupgård		42		
					Bocentret Sundbygård		192		
					Bocentret Thorupgården		100		
					Dannebrogsgade		20		
					Projekt psykiske misbrugere		0		
				§108 Total			837		
	Uden for Total						4.127		
Sindslidende Total						771	5.249		

Voksne hjemløse

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Plad- ser 2008	Ty- pe taks t	Tak st i kr.				
Hjemløse	Med	Døgn	§110	Gentofte	Lænkepensionatet	10	8						
					Overførstergården	23	19						
				Helsingør	Pensionatet i Hornbæk	6	10						
				Høje-Taastrup	Blå Kors pensionat	17	17						
				Region Hovedsta- dens Psykiatri	Boformerne Solvang	49	49						
					Nordsjællands Misbrugscenter – Boafsnit	70	70						
					Røde Kors Natherberg	8	8						
					Røde Kors Udslusning	3	3						
				§110 Total						186	184		
				Med Total						186	184		
Uden for	Døgn	§110	København	Aktivitetstret		30							
				Bocentret		92							
				Fristedet		7							
				Gl. Køge Landevej		38							
				Gl. Køgelandevej		110							
				Herbergscentret		56							
				Hillerødgade		37							
				Hillerødgade, Kirkens Korshær		45							
				Hørhuset, Frelsens Hær		84							
				KFUM's kollegium		54							
Mændenes hjem		66											
Pen. Forchammersvej		22											
§110 Total							641						
Uden for Total							641						
Hjemløse Total						186	825						

Voksne misbrug

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Pladser 2008	Ty pe tak st	Tak st i kr.			
Misbrug	Med	Am- bulant	§101	Ballerup	Brydehuset		110					
				Glostrup	KABS		666					
				Helsingør	Helsingør Misbrugscenter		75					
				Region Hovedsta- dens Psykiatri	Nordsjællands Misbrugscenter		594					
			§101 Total							1.445		
			§141	Helsingør	Helsingør Misbrugscenter		70					
				Høje-Taastrup	Blå Kors		11.778					
				Region Hovedsta- dens Psykiatri	Nordsjællands Misbrugscenter		950					
			§141 Total							12.798		
			Dag	§101	Helsingør	Helsingør Misbrugscenter		75				
		Region Hovedsta- dens Psykiatri			Nordsjællands Misbrugscenter		40					
		§101 Total							115			
		§141		Helsingør	Helsingør Misbrugscenter		40					
				Høje-Taastrup	Blå Kors		7					
				Region Hovedsta- dens Psykiatri	Nordsjællands Misbrugscenter		50					
		§141 Total							97			
		Døgn	§101	Ballerup	Brydehuset		4					
			§101 Total							4		
			§141	Høje-Taastrup	Blå Kors		18					
			§141 Total							18		
		læge- lig be- hand- ling	§142	Glostrup	KABS			720				
						§142 Total						720
		Med Total							15.197			
Uden for	Am- bulant	§101	København	Ambulatoriet Forchammersvej		80						
				Kysten		10						
				Netværket		40						
				Rådgivningscentre Amager		214						
				Rådgivningscentre Indre		258						
				Rådgivningscentre Nord		328						
Rådgivningscentre Vest		222										
Thoravej		75										
§101 Total						1.227						
Døgn	§101	København	Kysten		15							
			Netværket		14							
§101 Total						29						
Uden for Total							1.256					
Misbrug Total							16.453					

Kvindekrisecentre

overordnet	med i rammeaftale	Dag / døgn / andet	Paragraf	Kommune	Tilbud	Pl Raft 07	Pladser 2008	Type takst	Takst i kr.	
Voldsramte kvinder	Med	Døgn	§109	Frederiksværk-Hundested	Frederiksværk Krisecenter	8	8			
				Gentofte	Boligfondens Krisecenter	11	11			
				Helsingør	Krisecentret Røntofte	6	6			
				Hillerød	Hillerød Kvindekrisecenter	5	5			
				Lyngby-Taarbæk	Kvindehuset	10	10			
				Region Hovedstadens Psykiatri	Krisecentret Svendbjerggård	25	25			
	§109 Total						65	65		
	Med Total						65	65		
	Uden for	Døgn	§109	København	Baltic			38		
					Den Åbne Dør			12		
					Egmontgården			82		
Garvergården							32			
Klostermosegård							10			
Kvindehjemmet			41							
§109 Total							215			
Uden for Total							215			
Voldsramte kvinder Total						65	280			

Kommunikationcentre

med i rammeaftale	Kommune	Tilbud	Dag/døgn/andet	Brugere	Takst type	Takst i kr.
Med	Hillerød	Kommunikationscentret		4824		
	København	Blindeinstituttet	Dag pladser	105		
	Region	Center for syn og kommunikation				
		Tale Høre instituttet				
Med Total						

Lands og landsdelsdækkende

med i rammeaftale	Kommune	Tilbud	Dag/døgn/andet	Pl Raft 07	Pladser 2008	Type takst	Takst i kr.
Landsdelsdækkende	Handicapvirksomheden	Geelsgårdskolen	Dag Døgn	0	182 14		
Landsdelsdækkende Total				0	196		
Hovedtotal				0	196		

Øvrige sociale tilbud

med i rammeaftale	Kommune	Tilbud	Dag/døgn/andet	Pladser 2008	Takst type	Takst i kr.
Med	Allerød	Falck Hjælpemidler A/S				
	Gentofte	Børneterapien				
		Specialtandplejen i Gentofte				
	Gribskov	Hjerneskadecenter Nordsjælland	Øvrige	120		
	Handicapvirksomheden	Børnecenter for rehabilitering	Dag		11	
	Rudersdal	Specialtandplejen i Birkerød	Brugere	650		
	Rødovre	Hjælpemiddelcentralen				
Med Total						

Øvrige specialundervisnings tilbud

med i rammeaftale	Kommune	Tilbud	Dag/døgn/andet	Pladser 2008	Takst type	Takst i kr.
Med	Ballerup	UUC Maglemeden	Undervisning	125		
	Gladsaxe	SVIKA	Undervisning	352		
		SUKA	Undervisning	179		
	Hillerød	Egedammen	Undervisning	572		
Med Total				1228		

Venteliste fordelt på tilbud

Kommune	Paragraf	Tilbuddets navn:	venteli-	
			ste 01- 04.07	løst i 2007
Ballerup	§ 104	Helhedstilbuddet Stokholtbuen - dag	2	0
	§ 108	Botilbuddet Rødbo	20	0
		Helhedstilbuddet Stokholtbuen	2	0
Fredensborg	§ 32	Specialbørnehaven Karlebo	4	4
		Spiren	3	2
	§ 67,2	Dyssegården	2	0
		Granbohus	119	12
	§ 103	Linden	1	0
§ 108	Lindegården	13	0	
	Johannes Hages Hus	13	0	
Frederiksværk-Hundested	§ 107	Trekløveret	6	0
Gentofte	§ 67,2	Aflastningsinstitutionen Lundø	11	5
		Camillehusene	2	0
	§ 108	Bank Mikkelsens vej 20-28	7	0
Blindenetværket		10	0	
Blomsterhusene		9	0	
Pilekrogen		6	0	
Gladsaxe	§ 67,2	Sofieskolen	11	0
	§ 108	Kellersvej 10	7	0
		Kellersvej 8-9	3	0
Glostrup	§ 107	Toftevej (Bofællesskab)	4	0
	§ 108	Bakkehuset	2	0
		Parkvænget	16	4
Gribskov	§ 32	Kometen	1	1
	§ 104	Vega dagcenter	3	0
	§ 107	Fabianhus	1	1
	§ 108	Ahornparken	9	2
		Gydehøj	1	0
Skipperstræde		1	1	
Vega botilbud		4	0	
Helsingør	§ 108	Anna Anchersvej	4	0
		Kronborghus	5	0
		Lindevang	4	2
Herlev	§ 104	Job - og Aktivitetscentret Hørkær	2	1
	§ 108	Botilbuddet Højsletten	15	0
		Botilbuddet Juvelhuset	3	0
Hillerød	§ 32	§ 32 Lønhuset /Georgs Æske	1	1
	§ 104	§ 104 Regnbuen	7	0
		§104 Luna	1	0
	§ 107	§ 107 Pensionatet	3	0
§ 107 Skovbrynet		2	0	
§ 185b	§ 185b, stk. 5 (almen boligloven) Følstrup	12	0	
Høje Taastrup	§ 108	Frøgård Alle 6	9	0
		Taxhuset	12	2
		Vestervænget	10	3
Hørsholm	§ 107	Rosen - Åstedet	3	0
Ishøj - Vallensbæk	§ 107	Kløverengen § 107	12	0
	§ 108	Kløverengen § 108	9	0
Lyngby-Taarbæk	§ 108	Slotsvænget	5	3
		Strandberg / Chr. X's Alle 97	8	0
Region Hovedstaden Handi-	§ 67,2	3-kløveren, aflastning	1	0

Kommune	Paragraf	Tilbuddets navn:	venteli- ste 01- 04.07	løst i 2007
cap		Nødebogård	4	3
		Mikkelbo	4	1
	§ 108	Brøndbyøstervej 156 B	8	1
		Kamager	2	0
		Lionslund	7	1
	Hulegården	9	2	
	Jonstrupvang, døgn	3	0	
	(Tom)	Jonstrupvang, dag	3	0
Region Hovedstadens psyki- atri	§ 108	Klintegården	15	7
		Lunden	7	4
		Orion	2	0
		Skovvænget	2	2
Rudersdal	§ 108	Bøgelunden	9	0
		Gefion	9	0
		Piberødhus	3	0
Rødovre	§ 107	Espevangen	2	0
		Rødovrevej 119	2	0
Hovedtotal			512	65

Venteliste fordelt på målgrupper

Paragraf	Tilbudsgrupper:	Målgruppe	Kommune	løst venteliste i 07	
§ 32	Særlige dagtilbud til børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne	autisme	Albertslund	1 1	
		autisme Sum		1 1	
		psykisk udviklingshæmning	Albertslund	1 0	
		psykisk udviklingshæmning Sum		1 0	
		Særlige dagtilbud til børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne Total		2 1	
§ 36	Klub tilbud til børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne	Klub tilbud	Gladsaxe Herlev	3 1 1	
		Klub tilbud Sum		4 1	
		Klub tilbud til børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne Total		4 1	
§ 67, stk 2	Aflastningstilbud til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne	autisme	Albertslund Brøndby Gribskov Hillerød Høje Taastrup Rudersdal Rødovre Tårnby/Dragør	1 1 1 9 1 1 4 4 3 2	
		autisme Sum		22 6	
		nedsat fysisk funktionsevne	Brøndby Hillerød Rudersdal	1 3 3 6 6	
		nedsat fysisk funktionsevne Sum		10 9	
		psykisk udviklingshæmning	Ballerup Hillerød Høje Taastrup Københavns Kommune Rudersdal	4 2 3 2 0 22 4 1 1	
		psykisk udviklingshæmning Sum		31 8	
		Aflastningstilbud til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne Total		63 23	
		Døgntilbud til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne	autisme	Fredensborg Gladsaxe Tårnby/Dragør	1 1 11 1
		autisme Sum		13 1	
		nedsat fysisk funktionsevne	Fredensborg	1 1	
		nedsat fysisk funktionsevne Sum		1 1	
psykisk udviklingshæmning	Fredensborg Helsingør Hvidovre Københavns Kommune	1 1 1 1 28 16			
psykisk udviklingshæmning Sum		31 17			
sindslidelse	Brøndby Herlev Rødovre Tårnby/Dragør	1 1 1 1 1			
sindslidelse Sum		4 1			
Døgntilbud til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne Total		49 20			
§ 67, stk 3	Sikrede døgninstitutioner	Sikrede pladser	Høje Taastrup	1 1	
		Sikrede pladser Sum		1 1	
		Sikrede døgninstitutioner Total		1 1	

Paragraf	Tilbudsgrupper:	Målgruppe	Kommune	løst venteliste i 07	
§ 103	Beskyttet beskæftigelse	autisme	Allerød	1 1	
			Frederikssund	1 0	
			Rudersdal	1 1	
		autisme Sum			3 2
		nedsat fysisk funktionsevne	Allerød	1 1	
			Egedal	2	
			Frederikssund	1 0	
		nedsat fysisk funktionsevne Sum			4 1
		psykisk udviklingshæmning	Allerød	1 1	
			Glostrup	2	
Ishøj - Vallensbæk	3 3				
Københavns Kommune	13 5				
Rudersdal	5				
psykisk udviklingshæmning Sum			24 9		
Beskyttet beskæftigelse Total				31 12	
§ 104	Aktivitets- og samværstilbud	autisme	Ishøj - Vallensbæk	2 0	
			autisme Sum		
		nedsat fysisk funktionsevne	Glostrup	2	
			nedsat fysisk funktionsevne Sum		
		psykisk udviklingshæmning	Ballerup	1	
			Glostrup	2	
			Hillerød	1	
			Ishøj - Vallensbæk	2 0	
Københavns Kommune	37 19				
Rudersdal	5				
psykisk udviklingshæmning Sum			48 19		
Aktivitets- og samværstilbud Total				52 19	
§ 107	Midlertidigt ophold til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne	autisme	Allerød	1 1	
			Gentofte	1 1	
			Rødovre	1	
			Tårnby/Dragør	1	
		autisme Sum			4 2
		nedsat fysisk funktionsevne	Glostrup	1	
			Herlev	1 1	
		nedsat fysisk funktionsevne Sum			2 1
		psykisk udviklingshæmning	Allerød	4	
			Glostrup	5	
			Hillerød	2	
Høje Taastrup	1 1				
Ishøj - Vallensbæk	2 0				
Københavns Kommune	46 11				
Lyngby-Taarbæk	1 1				
Rødovre	2				
psykisk udviklingshæmning Sum			63 13		
sindslidelse	Allerød	6			
	Fredensborg	2 2			
	Frederikssund	2 0			
	Helsingør	15 0			

Paragraf	Tilbudsgrupper:	Målgruppe	Kommune	løst venteliste i 07
			Hvidovre Københavns Kommune	2 77 30
			Rødovre Tårnby/Dragør	1 0 1
		sindslidelse Sum		106 32
		Alkoholikere	Københavns Kommune	4 14
		Alkoholikere Sum		4 14
	Midlertidigt ophold til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne Total			179 62
	Midlertidigt ophold til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne AFLASTNING	autisme	Helsingør Herlev	1 2
		autisme Sum		3
		nedsat fysisk funktionsevne	Glostrup Gribskov Rødovre	1 1 1 1
		nedsat fysisk funktionsevne Sum		3 1
		psykisk udviklingshæmning	Fredensborg Glostrup Helsingør Høje Taastrup Københavns Kommune	1 1 2 2 1 2 2 5
		psykisk udviklingshæmning Sum		11 5
	Midlertidigt ophold til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne AFLASTNING Total			17 6
	Venteliste til bofællesskab i Ballerup Kommune	Udviklingshæmmede	Ballerup	25
		Udviklingshæmmede Sum		25
	Venteliste til bofællesskab i Ballerup Kommune Total			25
§ 108	Længerevarende ophold til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne	autisme	Allerød Brøndby Fredensborg Gentofte Gribskov Helsingør Hvidovre Høje Taastrup Københavns Kommune Rudersdal Tårnby/Dragør	1 1 1 6 0 2 1 2 1 2 2 17 9 2
		autisme Sum		44 3
		nedsat fysisk funktionsevne	Ballerup Furesø Gentofte Glostrup Gribskov Helsingør Herlev Hvidovre Københavns Kommune	2 1 1 0 2 2 1 1 3 1 1 16 2
		nedsat fysisk funktionsevne Sum		29 4
		psykisk udviklingshæmning	Allerød Ballerup	5 1 1

Paragraf	Tilbudsgrupper:	Målgruppe	Kommune	venteliste	løst i 07
			Brøndby	4	
			Fredensborg	11	3
			Frederikssund	2	0
			Furesø	4	
			Gentofte	27	0
			Gribskov	3	
			Helsingør	7	
			Herlev	1	
			Hillerød	8	
			Hvidovre	7	
			Høje Taastrup	9	0
			Ishøj - Vallens- bæk	2	0
			Københavns Kommune	45	14
			Lyngby- Taarbæk	1	0
			Rudersdal	23	
			Tårnby/Dragør	4	
		psykisk udviklingshæmning Sum		164	18
		sindslidelse	Allerød	6	
			Brøndby	6	
			Fredensborg	6	
			Furesø	1	
			Gentofte	11	0
			Gribskov	4	1
			Hvidovre	10	
			Københavns Kommune	120	10
			Lyngby- Taarbæk	2	1
			Rudersdal	2	
			Rødovre	1	0
			Tårnby/Dragør	4	
		sindslidelse Sum		173	12
	Længerevarende ophold til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne Total			410	37
§ 109	Midlertidigt ophold til voldsramte kvinder	voldsramte kvinder	Albertslund	1	1
		voldsramte kvinder Sum		1	1
	Midlertidigt ophold til voldsramte kvinder Total			1	1
§ 141	Tilbud om behandling af alkoholmisbrugere efter Sygehus- loven	Døgn tilbud	Ballerup	1	
		Døgn tilbud Sum		1	
	Tilbud om behandling af alkoholmisbrugere efter Sygehusloven Total			1	
Hovedtotal				835	183

Rapporter fra de 3 arbejdsgrupper

Arbejdsgruppen vedrørende personer med sindslidelse

GLADSAXE KOMMUNE
Social- og sundhedsforvaltningen
Psykiatri- og handicapafdelingen
Maj 2007

Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende voksne sindslidende med bilag

Indledning

I forbindelse med indgåelsen af rammeaftalen for 2007 mellem kommunerne og Region Hovedstaden, blev det besluttet, at der skulle udarbejdes en analyse, med det formål at vurdere det langsigtede kapacitetsbehov for sociale tilbud til voksne sindslidende også set i lyset af arbejdsdelingen mellem behandlingspsykiatrien, herunder distriktpsychiatrien og den specialiserede rehabiliterende socialpsykiatri.

Det fremgår af rammeaftalen for 2007, at der i 2006 var 51 voksne sindslidende på venteliste til et døgntilbud i Københavns og Frederiksborg Amt.

I samarbejde med Region Hovedstaden nedsatte Kommune Kontaktrådet for Region Hovedstaden en arbejdsgruppe til at gennemføre analysen. Arbejdsgruppens medlemmer er følgende:

- Elinor Kyhnaav, Gladsaxe Kommune (formand),
- Connie Hartz, Ballerup Kommune,
- Henrik Stahl Nielsen, Københavns Kommune,
- Vinni Smed, Albertslund Kommune,
- Martin Lund, Region Hovedstaden,
- Niels Aagaard Nielsen, Region Hovedstaden,
- Kjeld Ebdrup, Region Hovedstaden,
- Katrine Magelund, Region Hovedstaden,
- Jan Adler-Nissen, Region Hovedstaden, samt
- Rigmor Lond, Gladsaxe Kommune.

Arbejdsgruppen blev nedsat i januar 2007 og har i perioden indtil maj 2007 afholdt fire møder. Arbejdsgruppen har haft kort tid til arbejdet. Det sætter naturlige begrænsninger for, hvor langt arbejdsgruppen er nået. Desuden har kommunerne også været præget af strukturreformen og de mange nye opgaver. Dette kan nok tillægges omfanget af de spørgeskemaer der er modtaget.

Arbejdsgruppen har gennemført en spørgeskemaundersøgelse vedrørende udbud og efterspørgsel af tilbud til målgruppen voksne sindslidende. Spørgeskemaerne blev sendt til regionens 29 kommuner, samt Psykiatriveksomheden i Region Hovedstaden. To tredjedele af kommunerne har svaret tilbage. De forholdsvise få svar fra kommunerne betyder, at undersøgelsens resultater kan bruges som tendenser for en udvikling indenfor området.

Samtidig har arbejdsgruppen indhentet oplysninger fra behandlingspsykiatrien om antallet af patienter, der aktuelt er færdigbehandlede og fortsat er indlagt, fordi de venter på at få et socialt tilbud.

Endelig har arbejdsgruppen drøftet det langsigtede kapacitetsbehov for sociale tilbud til voksne sindslidende og behovet for nye tilbud til målgruppen. Arbejdsgruppens medlemmer har delt viden og erfaringer om hvilke forskellige tilbud, der findes til voksne sindslidende. På baggrund af drøftelserne har arbejdsgruppen formuleret forslag til, hvordan der

kan ske en bedre udnyttelse af den nuværende kapacitet i sociale tilbud til voksne sindslidende.

Kommissoriet for arbejdsgruppen

Kommune Kontaktrådet for Region Hovedstaden har udarbejdet et oplæg til kommissorium for arbejdsgruppen. I oplægget står, at arbejdsgruppen har følgende opgave:

”De senere års udvikling, hvor sengepladser på sygehusene er blevet nedlagt og distriktspsykiatrien udvidet med det formål at yde støtte i nærmiljøet og gennemføre mindste indgrebs princip, har medført at flere og flere mennesker med sindslidelse lever udenfor institutionsmiljø.

De fleste mennesker med en sindslidelse kan klare sig i eget hjem med støtte. Men der er en mindre gruppe af sindslidende, som har behov for enten bofællesskabslignende tilbud eller regulært døgndækket botilbud.

I forhold til sindslidende er behovet for støtte svingende. Nogle kan i perioder klare sig i eget hjem, mens de i andre perioder har brug for mere støtte. Tilsvarende kan man i perioder have brug for døgndækning. En lille gruppe vil dog til stadighed have brug for længerevarende døgntilbuds ophold.

I dag er grænsen mellem ”amtslige” og kommunale tilbud i store træk lig med, om der er behov for døgndækket tilbud eller ej. Muligheden for en større fleksibilitet mellem de forskellige typer af tilbud bør undersøges.

Der er behov for en afdækning af de eksisterende socialpsykiatriske tilbud på hele spektret af støttemuligheder samt en afdækning af distriktspsykiatriens kapacitet og muligheder for at understøtte den sindslidende i mindste indgrebs princip.

Arbejdsgruppen skal udarbejde en kortlægning af behovet for forskellige former for tilbud til voksne sindslidende, herunder alternative støtteformer og eventuelle akutte pladser. Kortlægningen skal have form af en prognose frem til 2015. Der skal indgå en nuancering af løsningsmuligheder og brug af nye metoder med fokus på ”mindste indgrebs” princippet og alternative faglige støtteformer.

Vurderingen af behovet for botilbud til nævnte målgruppe, skal ses i lyset af de seneste års udvikling, hvor de hidtidige amtslige botilbud mere og mere anvendes til sindslidende, der tidligere var indlagt i flere år på langtidssygehusophold. Der er således ikke længere det samme flow i de traditionelle botilbud. Herudover ses en stigning i antallet af sindslidende med et misbrug. Der kan således også være behov for en justering af det faglige indhold til nye målgrupper.

Der var både i Københavns Amt og Frederiksborg Amt til stadighed ventelister til de amtslige socialpsykiatriske botilbud. Medio 2006 var der således i alt 51 personer med sindslidelser på ventelisterne til døgndækkede botilbud.

Samtidig kan det forventes, at kommunernes betaling for færdigbehandlede sindslidende på de psykiatriske afdelinger på Sygehusene, vil medføre en stigende efterspørgsel på døgndækkede botilbud og anden omfattende støtte.”

Spørgeskemaundersøgelsen

Ifølge rammeaftalen for 2007 for Region Hovedstaden var der 51 voksne sindslidende på venteliste til et døgntilbud. Jævnfør rammeaftalen for 2007 vurderede kommunerne og amterne på daværende tidspunkt, at der var et udækket behov på ca. 5 % i forhold til den samlede kapacitet, og at behovet for tilbud ville være svagt stigende.

Arbejdsgruppen besluttede at sende et spørgeskemaer ud til regionens 29 kommuner med henblik på at få en opdateret venteliste og en prognose på behovet for tilbud til sindslidende frem til 2015. Samtidig blev kommunerne bedt om oplysninger om de tilbud, som i dag findes i kommunerne til målgruppen, som ikke indgår i rammeaftalen.

Kommunerne har meldt tilbage, at det er vanskeligt at opstille en prognose for behov for tilbud over de næste otte år. Ligeledes har kommunerne haft vanskeligt ved at opgøre, hvilke specifikke målgrupper, som benytter sig af de tilbud, kommunerne har i dag. Det har således ikke været muligt for arbejdsgruppen ud fra kommunernes tilbagemeldinger at vurdere behovet for fremtidige tilbud.

Spørgeskema fra kommunerne: Venteliste og prognose

Der er 20 kommuner, som har besvaret spørgeskemaet vedr. behov og ventelister til tilbud. Kommunerne angiver, at der samlet set i 2007 er 183 voksne sindslidende, som står på venteliste til et døgntilbud. Heraf er 122 borgere fra Københavns Kommune. Ifølge kommunerne er 83 af borgerne på ventelisterne borgere, som er indlagte og færdigbehandlede fra behandlingspsykiatrien.

Kommunerne angiver desuden, at 97 borgere har et akut behov for et botilbud uden døgn-dækning. Heraf er 60 borgere fra Københavns Kommune. Stort set ingen kommuner har borgere på venteliste til dagtilbud. Den samlede venteliste fra kommunerne fremgår af bilag A. I tabel 1 vises kommunernes samlede venteliste fordelt på hvilket tilbud, borgerne venter på. Ventelisterne er opgjort af kommunerne i perioden fra den 2. marts til den 26. april 2007.

Tabel 1: Kommunernes samlede venteliste.

Venteliste marts - april 2007	Behov her og nu	heraf færdigbehandlede fortsat indlagt
Døgntilbud (§§ 107 & 108)	183	83
Botilbud uden døgn-dækning	97	1
Beskyttet beskæftigelse (§ 103)	1	0
Aktivitets- og Samværstilbud (§ 104)	1	0

Kilde: Arbejdsgruppens spørgeskemaundersøgelse

Kommunernes svar vedr. prognose for årene 2008 til 2015 viser, at kommunerne forventer lidt mindre behov for botilbud med døgndækning, mens behovet for tilbud uden døgndækning forventes at være stabilt over årene. Med hensyn til beskæftigelses- og samværs-tilbud er der store forskelle mellem kommunernes svar, og dermed ikke et entydigt behov.

Spørgeskema fra behandlingspsykiatrien: Færdigbehandlede patienter fortsat indlagt

Arbejdsgruppen har gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige psykiatriske afdelinger/centre i Region Hovedstaden for at få et overblik over, hvor mange patienter, der er færdigbehandlede, men fortsat er indlagt, fordi de venter på et socialt tilbud.

Primo marts 2007 ventede i alt 107 psykiatriske patienter fra kommunerne i Region Hovedstaden på et socialt tilbud. Af disse ventede 88 på et døgntilbud, mens 11 ventede på et bofællesskab og 8 ventede på et andet tilbud (indbefatter støtte i eget hjem, demensplejehjem o.a.). Af disse 107 patienter er 65 fra Københavns Kommune. Heraf er 45 patienter indlagt på Sct. Hans Hospital.

Ventelisten er opgjort på et givet tidspunkt og er derfor ikke stationær. Tallene i tabel 1 og 2 stemmer ikke. Årsagen kan skyldes de manglende tilbagemeldinger fra ni kommuner.

Tabel 2: Antal færdigbehandlede patienter, der venter på socialt tilbud

Ventetid primo marts 2007	Venter på bofællesskab	Venter på døgntilbud	Venter på andet tilbud	Total
0-3 måneder	7	39	6	52
3-6 måneder	2	13	2	17
6-12 måneder	1	16	0	17
Over 1 år	1	20	0	21
Total	11	88	8	107

Kilde: Arbejdsgruppens spørgeskemaundersøgelse

Kommuner og regionens udbud af tilbud

Der er 20 kommuner og Psykiatrivirksomheden i Region Hovedstaden, som har svaret på spørgeskemaet vedr. udbuddet af tilbud til målgruppen voksne sindslidende. Bilag B viser oversigten over udbuddet af bo- og dagtilbud til målgruppen. Oversigten viser, at der samlet set i Region Hovedstaden og kommunerne er 35 botilbud med døgndækning, 46 botilbud uden døgndækning, 12 beskæftigelses- og/eller værkstedstilbud og 47 aktivitets- og samværstilbud.

Der er således flere tilbud med døgndækning end det fremgår af rammeaftalen og tilbudene dækker samlet set tilbud til en differentieret målgruppe. Kommuner og regionen driver få tilbud vedrørende beskyttet beskæftigelse til målgruppen og som hovedsagelig indgår i rammeaftalen. Til gengæld er der et stort antal ”åbne” aktivitets- og samværstilbud, hvor brugerne kan komme og gå som de vil. Der er derfor ikke fastsat egentlige

pladstal, men kommunerne har givet et skøn over antallet af brugere, der benytter de enkelte steder – ofte et skøn over antal brugere pr. dag.

Arbejdsgruppens konklusion på spørgeskemaundersøgelsen

Som allerede nævnt er det to tredjedele af kommunerne i regionen, der har svaret på spørgeskemaundersøgelsen. Kommunerne har haft vanskeligt ved at svare på spørgsmålene vedr. prognose for behovet for tilbud til voksne sindslidende fremover, dog peger kommunerne på en forventning om at skulle bruge færre tilbud med døgndækning og en mere stabil efterspørgsel efter botilbud uden døgndækning.

Ser man isoleret på kommunernes svar i spørgeskemaundersøgelsen vedrørende ventelister til sociale tilbud, vil det betyde et behov for flere døgnpladser. Københavns Kommune har en overrepræsentation af borgere, som står på venteliste, såvel til døgntilbud som til andre botilbud. Kommunen har en moderniserings- og udbygningsplan for de socialpsykiatriske botilbud og en nedbringelse af ventelisten. Planerne indebærer bl.a. en udvidelse af kapaciteten over den næste årrække. Der er derfor i denne rapport set bort fra Københavns Kommunes ventelister.

Samlet set angiver de 18 kommuner i de to tidligere amter, som har svaret på spørgeskemaundersøgelsen, at 54 borgere står på venteliste til et døgntilbud. Det betyder, at der er sket en stigning i antallet af borgere på venteliste til et døgntilbud. Dertil kommer ventelisterne fra Bornholms Regionskommune (ingen på venteliste til døgntilbud) og Frederiksberg Kommune (syv på venteliste til døgntilbud). Der er hele tiden ”bevægelse” i ventelisterne, det vil sige, at der over tid er flere/færre stående på venteliste til sociale tilbud. Ventelisten i Rammeaftalen 2007 bør derfor sammenholdes med en venteliste ved Rammeaftalen for 2008 for at se om der faktisk er større udvikling i ventelisterne.

Forslag til det videre arbejde

Flow

Arbejdsgruppens spørgeskemaundersøgelse og rammeaftalen for 2007 viser, at der er et behov for at, at der frigøres kapacitet i døgntilbuddene, for at skabe muligheder for at de sindslidende på venteliste kan få et døgntilbud. Arbejdsgruppe har set på to måder at skabe flow i døgntilbuddene.

De traditionelle døgntilbud er startet som psykiatriske plejehjem. Der har derfor været en tendens til, at beboere, som flytter ind i døgntilbud, ikke flytter ud igen.

Der er brug for, at flere voksne sindslidende opfatter en bolig i et døgntilbud som et midlertidigt tilbud. For nogle sindslidende vil et permanent tilbud været det bedste, men det er vigtigt at der er fokus på motivation af den sindslidende til at komme videre til et andet botilbud, der er mindre indgribende og hvor den enkelte kan få større ansvar for eget liv.

Opfattelsen af døgntilbud som et midlertidigt tilbud kan styrkes ved bevidst at arbejde på at opøve færdigheder som gør det muligt at flytte, det vil sige egentlig botræning. Der kan være fastlagt forløb som understøtter denne udvikling. I botilbuddet kan der stilles krav til den sindslidende om at deltage i dagligdagens gøremål og lige så vigtigt er det at hjælpe den sindslidende til at få aktiviteter udenfor botilbuddet.

Arbejdsgruppen foreslår også at kommunerne kan overveje at udarbejde egentlige ”programforløb” fra en borger udskrives fra en indlæggelse. Programforløbet skal indgå i visitationen og skal afklare formål og indsats på kort og langt sigt inden et endeligt boligtilbud gives. Målet med tilbuddet skal være at hjælpe den enkelte med en afklaring af egen situation og at hjælpe vedkommende videre til det rette tilbud – uanset om dette skal være et døgntilbud, bofællesskab eller egen bolig. Denne indsats ydes fx i dag på Måløvgård i Ballerup Kommune i forhold til målgruppen unge med sindslidelse, jf. <http://www.maaloevgaard.dk/>.

Tænkningen og værdierne i døgntilbuddene betyder også meget for, om beboerne motive-res til at komme videre. Der er brug for at styrke de initiativer og kompetencer, der er i mange døgntilbud og i behandlingspsykiatrien, hvor recovery-metoden er i fokus. Der skal også fokus på det sociale og private netværk i det fremtidige udflytningsmiljø, bl.a. for at forebygge ensomhed og isolation ved udflytning fra døgntilbuddet.

Netværket kan også styrkes ved at få et tæt samarbejdet med frivillige organisationer i det miljø, den enkelte skal flytte til for eksempel besøgsvenner e.l. Det er også vigtigt at støtte den sindslidende til at gøre brug af de forskellige dagtilbud, som et led i en planlagt ud-skrivning fra et døgntilbud. En god forberedelse fra personalet i et dagtilbud vil kunne medvirke til at skabe en mere tryk overgang for personer, som ønsker og evner at flytte til en egen bolig.

Når en borger flytter fra et døgntilbud til et mindre indgribende botilbud, er det vigtigt, at der etableres et samarbejde mellem distriktspsykiatrien og bostøtten i nærmiljøet. For mange sindslidende vil sikkerheden for at kunne få hjælp på alle tider i døgnnet være vigtig. Her peger arbejdsgruppen på, at oprettelse af telefonkontakt, aflastningspladser/ ”en seng” og ”nogen at tale med” kan være medvirkende til at flere fra de nuværende døgntilbud kan flytte til andre mindre indgribende tilbud.

Københavns Kommune har ud fra denne tankegang oprettet en række satellitboliger i tilknytning til bocenteret Sundbygaard. Satellitboligerne er for beboere som er kommet så langt, at de ønsker at prøve kræfter med at bo i egen bolig. En satellitbolig er en selvstændig lejlighed, men beboeren er stadig velkommen til at søge kontakt til og støtte fra bocen-terets personale og at anvende bocenterets dagtilbud. Se <http://www.sundbygaard.dk/>.

Regler om opholds- og betalingskommuner kan i nogle tilfælde være i modstrid med den sindslidendes ønske om at bo tæt på døgntilbuddet ved en udflytning. Problemstillingen fordrer, at kommunerne og øvrige relevante aktører samarbejder om at finde brugbare og fleksible løsninger for målgruppen, herunder løsninger for finansieringen, hvis det er til gavn for borgeren at flytte til en anden bolig i nærheden af døgntilbuddet.

Et andet område hvor der kan frigøres kapacitet i døgntilbuddene er ved at ældre sindslidende flytter til kommunale plejehjem eller en plejebolig, evt. med en mild specialisering. Plejesektoren er nu langt mere gearret til at påtage sig særligt specialiserede opgaver og vil derfor også kunne modtage ældre med sindslidelse, der ikke har behov for en specialiseret socialpsykiatrisk støtte.

Nogle ældre med sindslidelse og langvarigt syge vil dog fortsat have behov for et vedvarende socialpsykiatrisk døgntilbud, og denne målgruppe kan ikke flyttes.

Samarbejde

Samarbejdet mellem de mange aktører, som giver tilbud til sindslidende, er som sagt meget vigtigt, for at skabe mulighed for at flere kan flytte fra et døgntilbud. Behovet for et godt samarbejde mellem kommunerne, behandlingspsykiatrien, herunder distriktspsykiatrien, og mellem offentlige aktører og frivillige organisationer, som også har tilbud til voksne sindslidende, er vigtigt.

Det er vigtigt at der er kendskab på tværs mellem kommuner og regionen om de mange forskellige specialiserede og fleksible tilbud, som findes. Tilbudsportalen vil løse en del af dette problem, men dertil kommer at øget samarbejde mellem de mange involverede aktører samlet set vil kunne betyde en mulighed for at give den enkelte et mere sammenhængende tilbud og dermed formentlig en bedre udnyttelse af de allerede eksisterende tilbud.

Fleksibilitet

For at flere skal kunne klare sig uden et døgntilbud og ud fra mindste indgrebs princippet, er der behov for tilbud der er så fleksible, at de både kan medvirke til at forebygge behovet for et døgntilbud, skabe et sikkerhedsnet ved midlertidigt behov for mere indgribende støtte, og endelig støtte at flere borgere kan flytte ud af døgntilbuddene til en mere selvstændig boform.

Mange af de tilbud, der findes til målgruppen i dag er meget fleksible. Nogle af disse støttemuligheder er bl.a.:

- Støtte i eget hjem
- Støtte-kontakt-personordningen
- Åben telefonrådgivning
- Tilbud om akut overnatning/aflastning
- Hostelfunktion
- Forsorgshjem
- Opsøgende psykoseteams og psykoseteam for unge debuterende, psykotiske patienter
- Psykiatrisk udrykningstjeneste og akutteam
- Psykiatriske Skadestuer – mulighed for akut overnatning

De forskellige fleksible tilbud er især vigtige for borgere, som har et varierende behov for støtte. Fleksible tilbud kan således medvirke til at forebygge, at flere borgere får behov for

mere indgribende tilbud som indlæggelse eller døgntilbud. Der bør være mere fokus på udvikling og koordination mellem tilbuddene, fx krisehjælp, telefonrådgivning og mulighed for akut overnatning, hvilket kan betyde, at voksne sindslidende, som kun i perioder har behov for mere omfattende støtte, kan forblive i eget hjem.

Specialisering

I kommissoriet for arbejdsgruppen bliver det nævnt, at der over årene er sket en stigning i antallet af sindslidende med et misbrug, det vil sige sindslidende med en dobbeltdiagnose. Kommissoriet foreslår derfor, at der kan være et behov for en justering af det faglige indhold i de tilbud, der gives i dag til forskellige målgrupper indenfor den samlede målgruppe voksne sindslidende.

Kommunerne angiver i svarene på spørgeskemaundersøgelsen kun i begrænset omfang behov for udvikling af nye/anderledes specialiserede tilbud til særlige målgrupper. De grupper, som kommunerne nævner, og som også ifølge arbejdsgruppens erfaringer har behov for mere specialiserede tilbud er følgende:

- Sindslidende, som primært har behov for pleje og omsorg
- Unge og yngre sindslidende med borderline-diagnoser
- Sindslidende med dobbelt-diagnoser
- Sindslidende med bizar adfærd
- Kriminelle sindslidende, herunder fx sindslidende, som handler med forbudte stoffer og dømte indenfor retspsykiatrien.

Der skønnes i dag at være ca. 700 patienter med psykoser og længerevarende stofmisbrug i Region Hovedstaden. Sct. Hans Hospitals afdeling M tilbyder patienter med dobbeltdiagnoser (misbrug og psykoser) specialiseret behandling med kognitiv psykoterapi under indlæggelse eller ambulant. Den ambulante behandling indeholder et opsøgende dobbeltdiagnoseteam. Se: <http://www.scthanshospital.dk>.

Der er brug for et tæt samarbejde mellem misbrugsbehandlingssystemet og socialpsykiatrien vedr. sindslidende med dobbeltdiagnoser. En stor gruppe sindslidende har et misbrug, og det er et stort arbejde at motivere den enkelte til at søge behandling for et misbrug.

Der er brug for en afklaring af, hvilken rolle VISO skal spille i forhold til udviklingen og styrkelsen af specialiserede tilbud til særlige målgrupper.

Konklusion

Arbejdsgruppen har følgende anbefalinger vedr. kommunernes og Region Hovedstadens fremtidige arbejde, og de kommende forhandlinger i forbindelse med indgåelse af Rammeaftalen for 2008.

Vedr. udbud af tilbud:

- Der er udarbejdet en oversigt over eksisterende kommunale og regionale tilbud i Region Hovedstaden. Oversigten viser, at der i hovedstadsregionen samlet set er en differentieret og stor spændvidde i brugergruppen og der findes differentierede botilbud med og uden døgndækning. Der er få egentlige beskæftigelsestilbud. Til gengæld har stort set alle kommuner aktivitets- og samværstilbud, i form af væresteder o. lign.
- Arbejdsgruppen har fokuseret på afdækning af de eksisterende socialpsykiatriske tilbud på hele spektret af støttemuligheder. Afdækningen viser, at der samlet set allerede i dag er en bred vifte af fleksible støttemuligheder.

Vedr. efterspørgslen efter tilbud:

- Arbejdsgruppen har foretaget en afdækning med de psykiatriske afdelinger og de enkelte kommuner af, hvor mange personer med sindslidelse, der venter på botilbud eller anden form for tilbud. Der er primært ventelister til døgntilbud. Kommunerne angiver, at 183 personer står på venteliste til et døgntilbud. Heraf angiver kommunerne, at 83 personer er færdigbehandlede. Ifølge de psykiatriske afdelinger er 88 personer færdigbehandlede og venter på et døgntilbud. Ca. to tredjedele af personerne på venteliste er fra Københavns Kommune.
- Ventelisterne kunne tyde på, at behovet for døgntilbud er svagt stigende, sammenlignet med 2005, hvor der var 51 personer, der ventede på et døgntilbud i Københavns og Frederiksborg Amt. Det tilsvarende tal i dag er opgjort til 54.
- Arbejdsgruppen har bedt kommunerne i regionen om at udarbejde en prognose for behovet for tilbud frem til 2015, om muligt fordelt på forskellige typer af støtte/tilbud. Det har været vanskeligt for kommunerne at udarbejde prognosen, men kommunerne tilkendegiver, at efterspørgslen efter døgntilbud forventes at falde og efterspørgslen efter botilbud uden døgndækning vil være stabil. På beskæftigelsesområdet forventer kommunerne en stigning i behovet med ca. 50 pladser.

Vedr. udviklingen af alternative/nye tilbud:

- Arbejdsgruppen har vurderet størrelsen af det udækkede behov med fokus på ”mindste indgrebs” princippet. Kommunernes ventelister viser, at behovet for døgntilbud i dag er større end kapaciteten. Arbejdsgruppens anbefalinger hertil er at styrke initiativer der kan medvirke til, at flere borgere bliver i stand til at flytte fra døgntilbud til andre botilbud med støtte, herunder fx plejehjem.
- For at flere voksne med sindslidelse skal kunne klare at bo i andre botilbud med støtte, vil samarbejdet mellem behandlingspsykiatrien og de sociale tilbud være vigtige elementer. Der skal være fokus på at udvikle netværk og efterværn til at støtte den enkelte.
- Arbejdsgruppen har undersøgt muligheden for at skabe en større fleksibilitet mellem de forskellige typer af tilbud. Der findes allerede i dag mange fleksible støttemuligheder, både i behandlings- og socialpsykiatrien, fx støtte i eget hjem, tilbud om åben telefonrådgivning, opsøgende psykoseteams og Psykiatrisk Skadestue. Kendskabet til og koordinationen mellem de mange fleksible støttemuligheder bør forbedres. Her kan Tilbudsportalen blive et aktivt redskab hvad angår bo- som dagtilbud som ligger i andre kommuner – også udenfor Region Hovedstaden.

- Arbejdsgruppen har vurderet behovet for en justering af det faglige indhold til nye målgrupper indenfor den samlede målgruppe voksne med sindslidelse. Arbejdsgruppens anbefalinger er, at der bør arbejdes på at skabe bedre tilbud til bl.a. målgruppen sindslidende med dobbeltdiagnose.
- Med de opsøgende psykoseteam forventes, at der skabes kontakt til den sindslidende på et meget tidligere tidspunkt. Det betyder et midlertidigt pres på både behandlings- som sociale tilbud. Imidlertid forventes det, at den tidlige indsats vil betyde, at den enkeltes fremtidige behov for tilbud vil være af mindre indgribende karakter.

Arbejdsgruppen vedr. mennesker med autisme

Rudersdal Kommune
Psykiatri og Handicap
Maj 2007

**Analyse af behovet for
sociale og specialundervisnings-
tilbud til voksne med forstyrrelser
inden for autismspektret
i Region Hovedstaden**

Maj 2007

Indhold

Punkt	Overskrift	Side
1.	Indledning	2
2.	Sammenfatning af arbejdsgruppens anbefalinger	3
3.	Definition af målgruppen	5
4.	Metode og forudsætninger	6
5.	Beskrivelse af behov for botilbud	7
6.	Beskrivelse af behov for undervisningstilbud/uddannelsesplads til 16 – 20 årige	7
7.	Beskrivelse af behov for beskæftigelsestilbud	7
8.	Beskrivelse af støttetilbud i øvrigt	7
9.	Oversigt over eksisterende kommunale og regionale tilbud i Region Hovedstaden, som giver tilbud til personer med autismspekterforstyrrelser	7
10.	Kommunernes forventninger til udviklingen i efterspørgslen efter bo-, støtte-, undervisnings og beskæftigelsestilbud i årene frem til 2015	9
11.	Kommunernes forslag til alternative tilbud til målgruppen, set i forhold til tilbud, som ikke findes i dag	11
12.	Arbejdsgruppens forslag til alternative løsninger vedrørende udækkede behov, med fokus på "mindste indgrebs" princippet	12

1. Indledning

Kommunerne i Region Hovedstaden og regionen besluttede i forbindelse med indgåelsen af rammeaftalen for 2007, at der skulle nedsættes en arbejdsgruppe, som skulle analysere behovet for sociale og specialundervisningstilbud til voksne med forstyrrelser inden for autismspekteret, hvad angår borgere, der har behov for et specialiseret tilbud. Analysen er en del af Rammeaftalen for 2007, og den skal danne grundlag for aftaler om udvikling, tilpasning og eventuel etablering af nye støtteformer og tilbud til målgruppen.

Ifølge et udarbejdet kommissorium til arbejdsgruppen fremgår det, at arbejdsgruppens opgave er at:

- nose frem til 2015 visende de forskellige grupper af brugere med funktionsnedsættelser inden for autismspekteret
- I samarbejde med de enkelte kommuner at afdække, hvor mange personer med autismspekter-forstyrrelser, der har behov for særligt tilrettelagte undervisnings-, støtte-, bo- og beskæftigelsestilbud. Der skal laves en særskilt vurdering af behovet for uddannelsespladser til unge, hvis der vedtages en lov om ret til uddannelse efter folkeskole for alle med særlige behov.
- Udarbejde en oversigt over eksisterende kommunale- og regionale tilbud i Region Hovedstaden, som giver tilbud til personer med autismspekter-forstyrrelser.
- Udarbejde forslag til løsning af de udækkede behov med fokus på alternative løsninger udfra det registrerede behov og de eksisterende tilbud til målgruppen.

De alternative løsninger skal have fokus på ”mindste indgrebs” princippet, og det skal undersøges om ”alternativ faglig støtte” og anvendelse af IT som handicapkompenserende hjælpemiddel, eventuelt kombineret med dagtilbud, kan medføre, at flere kan klare sig i eget hjem.

Analysen skal danne grundlag for aftaler om udvikling, tilpasning og eventuel etablering af nye støtteformer og tilbud til målgruppen.

Til arbejdsgruppen blev udpeget følgende medlemmer:

Lissi Nielsen, Rudersdal Kommune (formand)

Vivi Lauritsen, Ballerup Kommune

Rolf Monberg, Helsingør Kommune

Elsa Kristiansen, Lyngby-Taarbæk Kommune

Elsebet Schultz, Herlev Kommune

Dorrit Brandt, Region Hovedstaden

Derudover var der udpeget en repræsentant fra Gladsaxe Kommune, som dog ikke ønskede at deltage i arbejdsgruppen.

Efter at arbejdsgruppen havde holdt en række møder blev det klart, at arbejdsgruppen ikke så sig i stand til at løse alle opgaverne skitseret i kommissoriet indenfor den tidsramme arbejdsgruppen havde til rådighed, hvorfor arbejdsgruppen rettede henvendelse til KKR med forslag om, hvad arbejdsgruppen skønnede det muligt at afdække.

KKR godkendte efterfølgende, at arbejdsgruppen skulle afdække følgende:

1. Behov for botilbud til over 15-årige
2. Behov for undervisningstilbud/uddannelsesplads til 16 – 20-årige
3. Behov for beskæftigelsestilbud
4. Støttebehov i øvrigt
5. Oversigt over eksisterende kommunale og regionale tilbud i Region Hovedstaten, som giver tilbud til personer med autismespekter-forstyrrelser
6. Forslag til alternative løsninger vedrørende udækkede behov, med fokus på ”mindste indgrebs” princippet.

1.2 Indhold

Analysen indeholder følgende afsnit:

2. Sammenfatning af arbejdsgruppens anbefalinger
3. Definition af målgruppen
4. Anvendt metode og forudsætninger
5. Behov for botilbud
6. Behov for dagtilbud
7. Ungdomsuddannelser
8. Oversigt over eksisterende kommunale og regionale tilbud i Region Hovedstaten, som giver tilbud til personer med autismespekterforstyrrelser
9. Kommunernes forventninger til udviklingen på området
10. Kommunernes forslag til alternative løsninger
11. Arbejdsgruppens forslag til alternative løsninger

2. Sammenfatning af arbejdsgruppens anbefalinger

Arbejdsgruppen anbefaler følgende:

Botilbud

- Botilbud etableres, således at indretningen ikke er til hinder for, at boligerne kan anvendes fleksibelt, og således at driften er rationel
- Botilbud etableres med en hensigtsmæssig størrelse, dvs. ikke under ca. 10 boliger i en samlet bebyggelse

- Boligerne etableres med større personlige boligarealer og mindre fællesarealer, hvis botilbuddet er rammen om tilbud til bedre fungerende og ældre brugere
- Boligerne etableres med mindre personlige boligarealer og større fællesarealer, hvis botilbuddet er rammen om tilbud til svagere fungerende og yngre beboere
- Etablering af opgangsfællesskaber med fast tilknyttede medarbejderteams
- Botilbudenes personalefaciliteter indrettes således at det giver mulighed for en fleksibel tilrettelæggelse af støttes, fx midlertidig døgndækning m.v.
- Selvstændighedstræningen tilrettelægges og gennemføres der, hvor brugerne bor, og i takt med at brugerne opnår flere kompetencer, nedtrappes støtten ud fra et princip om, at brugerne bliver boende, og medarbejderne flytter videre

Uddannelse og arbejde

- Etablering af mellemkommunal koordinering af tilbudene og af samarbejderne mellem UU'erne
- Etablering af kommunale eller tværkommunale støttekorps af uddannelses- og erhvervs guider, der i samarbejde med de kommunale ungdoms uddannelsesvejledninger og jobcentres handicapkonsulenter medvirker til at støtte og fastholde brugerne i almindelige uddannelses tilbud.
- Etablering af jobtræningsmuligheder og mentorordninger, samt job med løntilskud, for borgere med førtidspension, således at de kan udnytte deres resterhvervsevne
- Nogle tilbud om beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud specialiserer sig gennem oprettelse af grupper til borgere med autismspekter-forstyrrelser

Fritid

- Etablering af ”interne” fritidstilbud i nogle botilbud
- Etablering af en ”pædagogisk ledsagerordning” hvor der tilrettelægges individuelle og alternative fritidstilbud med den enkelte bruger
- Eksisterende fritids- og aktivitetscentre, festivals- og musikarrangementer, der primært benyttes af f.eks. udviklingshæmmede, lukker op for målgruppen
- Etablering af særlige aktivitetscentre, klubber og fritidstilbud for målgruppen på tværs af flere kommuner, hvor f.eks. eksisterende fysiske rammer for dagtilbud, benyttes til fritidstilbud om aftenen.
- Igangsætning af netværks skabende aktiviteter for de brugere der bor i egen bolig
- Etablering af individuelt målrettet undervisningsforløb og folkeoplysende aktiviteter i et samarbejde mellem kommunerne og de private initiativtagere.

Andre indsatsområder:

- Etablering af tværgående og flerfaglige sammensatte teams, som består af ressourcepersoner/kompetence indehavere på området, som har til opgave at opbygge, udvikle og vedligeholde ekspertisen på området omkring voksne med forstyrrelser inden for autismspekteret
- Etablering af tværkommunal vidensbank (VISO i lokalområdet) for udredningsmuligheder, så der ikke er afhængighed af få udbydere

- Etablering af fælles kommunale rekrutteringsindsatser for at løse de særlige rekrutteringsproblemer der er, hvad angår tiltrækning af personale til arbejdet med de svageste brugere.

Udover forslag til etablering af forskellige tilbud og foranstaltninger til borgere med autismspekter-forstyrrelser anbefaler arbejdsgruppen, at det aftales mellem kommunerne, hvordan borgere med behov for foranstaltninger og tilbud opgøres/registreres, således at kommunerne registrerer ens. Er det ikke tilfældet, er det vanskeligt at afdække, hvad det reelle behov for foranstaltninger er på området.

3. Definition af målgruppen

Autisme – Gennemgribende udviklingsforstyrrelser.

I forbindelse med at arbejdsgruppen udarbejdede et spørgeskema til regionens kommuner fandt arbejdsgruppen det hensigtsmæssigt at få afgrænset hvilken målgruppe analysen omfatter, hvilket blev defineret som følgende:

Generelt:

Det drejer sig om en gruppe lidelser karakteriseret ved kvalitative forstyrrelser af sociale samspil og kommunikationsmønstre samt ved et begrænset, stereotypt og repetitivt repertoire af interesser og aktiviteter. Forstyrrelserne er gennemgribende og præger individets udfoldelse i alle situationer.

Gennemgribende udviklingsforstyrrelser omfatter følgende diagnoser:

Infantil autisme

En gennemgribende udviklingsforstyrrelse, som manifesterer sig før 3-årsalderen, og som karakteriseres ved mangelfuld udvikling af socialt samspil, af kommunikationsfærdigheder og ved begrænset, stereotypt repetitiv adfærd. Hertil kan komme en række mindre specifikke fænomener, som fobier, søvn- og spisevanskeligheder, raserianfald og selvdestruktiv adfærd.

Atypisk autisme

En gennemgribende udviklingsforstyrrelse, som afviger fra infantil autisme, enten ved senere begyndelsestidspunkt eller ved ikke at u vise forstyrrelser fra alle tre områder, som er karakteristisk for infantil autisme. Atypisk autisme ses ofte ved dyb mental retardering eller svær impressiv sprogf forstyrrelse.

Aspergers syndrom

En tilstand karakteriseret ved samme kvalitative forstyrrelse af sociale samspil som ved infantil autisme, tillige med et begrænset, stereotypt og repetitivt repertoire af interesser og aktiviteter. Den afviger fra infantil autisme ved, at der ikke ses generel forsinkelse eller hæmning af den sproglige eller kognitive udvikling. Tilstanden er ofte forbundet med motorisk klodsethed. Psykotiske episoder kan optræde hos unge og voksne.

Andet

Personer med gennemgribende udviklingsforstyrrelser vil altid have brug for tilbud med specialviden, men mængden eller omfanget er forskellig.

For alle personer indenfor ovennævnte diagnosetyper gælder, at det er graden af behovet for specialiseret indsats og omfanget af denne indsats, der afgør graden af indsats, og om denne har været tilbudt af kommunen eller tidligere amtstilbud.

Ovenstående definitioner stammer fra bogen: ”Psykkiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser. Klassifikation og diagnostiske kriterier. WHO ICD-10”.

4. Metode og forudsætninger

Ifølge kommissoriet skulle arbejdsgruppen afdække behovet for foranstaltninger i samarbejde med kommunerne i regionen. Arbejdsgruppen udarbejdede derfor et spørgeskema, som kommunerne i regionen blev bedt om at udfylde med svarfrist den 23. marts 2007. Ved svarfristens udløb, var der kun få kommuner, som havde returneret spørgeskemaet. Efterfølgende rykkede arbejdsgruppen for svar to gange. Der er herefter i alt modtaget svar fra 16 kommuner.

Der er i alt 28 kommuner i Region Hovedstaden (fratrasket Bornholm og Christiansø), og det samlede indbyggertal i regionen er pr. 1. januar 2007 i alt 1.593.519 indbyggere (fratrasket Bornholm og Christiansø).

De kommuner, der har svaret på spørgeskemaet repræsenterer 676.703 indbyggere, svarende til 43 pct. af regionens indbyggere.

Besvarelsene giver således ikke det fulde billede af, hvilke tilbud der er behov for i regionen. Af besvarelsene fremgår det, at nogle kommuner ikke har en samlet oversigt over borgere, som forventes at få behov for foranstaltninger indenfor målgruppen, hvorfor kommunen ikke har givet oplysninger om dette. Andre kommuner har oplyst, at kommunen er i gang med at afdække området, hvorfor mere præcise oplysninger om borgere med behov for foranstaltninger vil foreligge på et senere tidspunkt.

Som følge af 12 kommuners manglende deltagelse i undersøgelsen, og på grund af usikkerhed i forhold til kommunernes svar kan arbejdsgruppen ikke løse den i kommissoriet beskrevne opgave i fuldt omfang.

På baggrund af den statistiske usikkerhed i forhold til de afgivne svar, har arbejdsgruppen derfor ikke foretaget en nærmere analyse af de indmeldte svar, med henblik på en vurdering af det samlede behov for foranstaltninger. Oplysningerne fra de kommuner, der har svaret, er i stedet for sammenskrevet i bilag 1 – 5.

De kommuner der har svaret på spørgeskemaet fremgår alle i bilagene. For så vidt angår de kommuner, der har oplyst, at de ikke på nuværende tidspunkt har overblik over behovet, er disse bemærkninger noteret. Hvad angår kommuner, der ikke har givet oplysninger om behov, og i øvrigt ikke har givet oplysninger, går arbejdsgruppen ud fra, at det er fordi, kommunen ikke vurderer at have borgere, som har behov for foranstaltninger.

I relation til oplysninger fra de kommuner, der ikke har besvaret spørgeskemaet, kan nogle af oplysningerne, om antal borgere med behov for foranstaltninger indenfor målgruppen, hentes i kommunernes bidrag i redegørelse til rammeaftale for 2008.

Vedrørende punkt 6 har arbejdsgruppen udarbejdet forslag, jf. kommissoriet. Forslagene bygger på arbejdsgruppens vurderinger af, hvilke foranstaltninger der kan anbefales, suppleret med forslag hentet i de tilbagemeldinger, der er modtaget fra kommunerne. Kommunernes kommentarer er sammenskrevet i afsnit 10 og 11.

5. Beskrivelse af behov for botilbud

Opgørelsen er opdelt i behov for botilbud med døgndækning og behov for botilbud uden døgndækning.

5.1 Botilbud med døgndækning

Der henvises til bilag 1. Hvis man ser på kønsfordelingen i forhold til borgere, der har behov for foranstaltninger, er det overvejende mænd, der vurderes at have behov for foranstaltninger.

5.2 Botilbud uden døgndækning

Der henvises til bilag 2. Hvis man ser på kønsfordelingen i forhold til borgere, der har behov for foranstaltninger, er det overvejende mænd, der vurderes at have behov for foranstaltninger.

6. Beskrivelse af behov for Undervisningstilbud/uddannelsesplads til 16 – 20-årige

Der henvises til bilag 3. Hvis man ser på kønsfordelingen i forhold til borgere, der har behov for foranstaltninger, er det overvejende mænd, der vurderes at have behov for foranstaltninger.

7. Beskrivelse af behov for beskæftigelsestilbud

Der henvises til bilag 4. Hvis man ser på kønsfordelingen i forhold til borgere, der har behov for foranstaltninger, er det overvejende mænd, der vurderes at have behov for foranstaltninger.

8. Beskrivelse af støttetilbud i øvrigt

Der henvises til bilag 5.

9. Oversigt over eksisterende kommunale og regionale tilbud i Region Hovedstaden, som giver tilbud til personer med autismspekter-forstyrrelser

I oversigten har arbejdsgruppen udelukkende beskrevet de dag- og døgntilbud, der er placeret i de kommuner, der har besvaret spørgeskemaet, vel vidende, at der er tilbud placeret i nogle af de kommuner, der ikke har besvaret spørgeskemaet.

Øversigt over døgntilbud omfattet af rammeaftalen

Kommune	Tilbudets navn og adresse	Antal pladser	§	Tilbudets indhold og målgruppe	Tilbydes til Andre
Ballerup	Helhedstilbudet Kasperskolen Baltorpevej 18 2750 Ballerup	7	§ 20.2	Normalt begavede elever med ADHD eller en autismespekterforstyrrelse, som er berettiget til vidtgående specialundervisning i.h.t. Folkeskolelovens § 20.2	Ja
	Aflastningsophold	8	67.2	Aflastningstilbud	Ja
	Helhedstilbudet Stokholtbuen Stokholtbuen 13-23 2730 Herlev	32	108	Personer med autismespekterforstyrrelser	Ja
	Helhedstilbudet Stokholtbuen Stokholtbuen 13-23 2730 Herlev	32	104	Dagtilbud for personer med autismespekterforstyrrelser	Ja
	Aflastningsinstitutionen Torvevej Torvevej 31 2740 Ballerup	107	107	Personer med autisme eller er i autismespekteret	Ja
Brøndby	Brøndbyskovens værkstedscenter	20	103	Beskyttet beskæftigelse/udviklingshæmmede med autisme	?
Gentofte	Bank-Mikkelsensvej 20-28	15	108	Botilbud for voksne personer med betydelig varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og en psykiatrisk lidelse eller med behov for struktur	Ja
	Ungdoms Uddannelses Centret Maglemosen Magleparken 1 2750 Ballerup	3-4	104+ lov om spec.uv.	Integreret 2-4-årigt uddannelsesforløb for unge mellem 17 og 21 år. Div. målgrupper, heraf personer med autisme	Ja
Glostrup	Bakkehuset Bakken 7-11 2600 Glostrup	18	108	Personer med svære handicaps, som har en generel udviklingsforstyrrelse indenfor det autistiske spektrum	Ja
Gribskov	Vega Bryggervej 8 3200 Helsingør	10	Abl § 185 B, stk.5	Døgndækket botilbud for voksne med autisme	Ja
Hillerød	Syvstjernen Skovbrynet 6 3400 Hillerød	4	108	Voksne med autismeforstyrrelser	Ja
Lyngby-Tårnbæk	Behandlingshjemmet Strandberg Malmlosevej 133 2830 Virum	19	108	Botilbud for autister	
	Chr. X's Allé Lyngby-Tårnbæk Under opbygning	32	108	Botilbud for autister	

Kommune	Tilbudets navn og adresse	Antal pladser	§	Tilbudets indhold og målgruppe	Tilbydes til Andre
Rudersdal	Gefion Karpevænget 1D 3460 Birkerød	27	108	Botilbud for autister	Ja
	Rosengården Karpevænget 4 3460 Birkerød	5	108	Botilbud for autister	Ja

Oversigt over dagtilbud omfattet af rammeaftalen

Kommune	Tilbudets navn og adresse	Antal pladser	§	Tilbudets indhold og målgruppe	Tilbydes til Andre
Brøndby	Brøndbyskovens Værkstedscenter Brøndbyøstervej 174 Brøndbyøster 2605 Brøndby	20	103	Beskyttet beskæftigelse/ Udviklingshæmmede med autisme	
Gribskov	Vega Godhavnsvej 2 B, 3 3220 Tisvildeleje	14	SEL 104	Aktivitets- og samværstilbud for voksne med autisme	Ja
Rudersdal	Daghjemmet Gefion Stavnsholtvej 51 3520 Farum	21	SEL 104	Dagtilbud til voksne autister	
Rødovre	Værkstedet Espevangen Nyholms Allé 47, st. 2610 Rødovre	30	104	Dagtilbud for voksne autister	

Tilbud af enhver art som ikke er omfattet af rammeaftalen

Kommune	Tilbudets navn og adresse	Antal pladser	§	Tilbudets indhold og målgruppe	Tilbydes til Andre
Frederiksberg	Huset Dr. Vej 26 2000 Frederiksberg	6	108	Døgndækket botilbud til personer med autisme	Ja
	Huset Lindevej 13 2000 Frederiksberg	7	108	Døgndækket botilbud til personer med autismer	Ja
Gentofte	Kastaniely Callisensvej 32 2900 Hellerup	15	107		Ja
Rudersdal	Bofællesskabet Bakkevej Bakkevej 59 3460 Birkerød	6	107	Autisme/asperger	Ja

Herlev kommune oplyser, at Center for Autisme og Landsforeningen for Autisme har købt en ejendom på Herlev Hovedgade 199, hvor de pr. 1. august 2007 starter ungdomsuddannelse for 24 unge med asperger syndrom. Desuden flyttes andre af centrets aktiviteter hertil, bl.a. fra Tibbevangen.

Ballerup kommune oplyser, at det undersøges p.t., hvorvidt uddannelsstilbud efter lov om specialundervisning til unge kombineret med servicelovens § 104 om aktivitets og samværstilbud skal etableres til målgruppen: Unge med infantil autisme.

10. Kommunernes forventninger til udviklingen i efterspørgslen efter bo-, støtte-, undervisnings- og beskæftigelsestilbud i årene frem til 2015

På følgende spørgsmål til kommunerne i det udsendte spørgeskema: *Hvordan tror kommunen, at efterspørgslen efter bo-, støtte-, undervisnings- og beskæftigelsestilbud vil udvikle sig i de kommende år frem til 2015* svarede kommunerne følgende.

Ballerup:

Området foreligger ikke i dag udredt så konkret og indenfor den angivne tidshorisont. Aktuelt udredes konkret specialundervisningsområdet i forhold til de unge, og i forhold til den kommende nye lovgivning.

Fra 1. juni 2007 har kommunen fokus på overgange fra barn/ung til voksen, herunder i forhold til emnerne under dette punkt. Aktuelt gennemføres hjemmebesøg hos alle, der er skrevet på interesseliste til kommunens bofællesskaber. I 4. kvartal 2007 foreligger beskrivelse og prognose. Kommunen har etableret visitationsudvalg vedrørende individuel visitation til botilbud omfattet af servicelovens §§ 107 og 108. Under udvalget vil blive fulgt op i forhold til behov, efterspørgsel og udbud.

Det vurderes umiddelbart, at der er stigende efterspørgsel på målrettede tilbud. Hvorvidt disse vil være mindre indgribende kan der være en forventning om i takt med den stigende tidligere indsats.

Brøndby:

Svagt stigende i forhold til det nuværende forbrug af pladser. Der forventes ikke nogen generelle ændringer i foranstaltningerne for de borgere som i dag er i bo- og beskæftigelsestilbud.

Frederiksværk-Hundested:

Umiddelbart forventes, at flere vil kunne klare sig med mindre indgribende foranstaltninger i takt med tidlig diagnose og tidligere specialindsats.

Gentofte:

Gentofte Kommune forventer en stigning i antallet af borgere med diagnoser indenfor autismspekteret. Stigningen beror sig på ventelister på voksenområdet og opgørelser over kommende behov for både døgn og dagtilbud, for unge med autisme der i de kommende år overgår til voksenforanstaltninger.

Kommunens overblik over både voksne og børn med diagnoser indenfor autismspekteret er godt, men overblikket kræver nærmere analyse for derved at fremme grundlaget for vurderinger vedrørende behov for sociale tilbud. Analyse af området er en igangværende opgave.

Glostrup:

Kommunen har ingen udtalte forventninger om udvikling af efterspørgsel i lyset af de seneste års udvikling af IT og en tidlig målrettede metoder.

Herlev:

Vi har en del unge på vej med autismspektrumsforstyrrelser.

Vi har flere unge på vej med diagnoser som ADHD, OCD og Tourette. Disse kontakthæmningsforstyrrelser ser vi i stigende grad i kombination med hinanden og med autismspektrumsforstyrrelser. Vi ser færre atypiske autister, d.v.s. autister med alvorlig mental retardering. Der er derfor behov for egne boliger, hvor det er muligt at opstille faste rammer for hverdagen, f.eks. opgangsfællesskaber med støtte.

Der er behov for beskæftigelse. Måske skånejob, men da ikke alle vil være førtidspensionister, vil der være behov for støtte til beskæftigelse i f.eks. job med løntilskud til de, der ikke modtager førtidspension. Der vil være behov at støtte i ordinære job, herunder personlig assistance til arbejdstilrettelæggelse, særligt tilrettelagte arbejdsfunktioner m.v.

Hillerød:

Der er ingen tvivl om, at der sker en vækst inden for området ADHD, men da en stor del rummes inden for det etablerede system, kan vi ikke sige noget om specialpladsbehovet.

Høje Tåstrup:

Det forventes at der vil være brug for yderligere botilbud til autister (både botilbud og bofællesskaber med og uden døgndækning). Endvidere forventer vi, at der vil være brug for fritidstilbud til borgere inden for hele autisme-spektret.

Lyngby-Tårnbæk:

Vi forventer et stigende antal på Aspergerområdet i forhold til undervisning, beskæftigelse og støttetilbud i eget hjem.

Rudersdal:

Vi forventer øget efterspørgsel efter tilbud til målgruppen, hvilket skyldes, at borgerne bliver diagnosticeret tidligere, og dermed bliver der opmærksomhed på, at der i god tid skal findes et relevant tilbud til borgerne. Tidligere har situationen ofte været den, at man først blev opmærksom på et behov, og det tilbud, som borgeren fik, var måske ikke det helt optimale. En rettidig indsats vil være forebyggende, og reducere behovet for mere indgribende foranstaltninger.

11. Kommunernes forslag til alternative tilbud til målgruppen, set i forhold til tilbud, som ikke findes i dag

I spørgeskemaet anmodede arbejdsgruppen kommunerne om at beskrive forslag til alternative tilbud til målgruppen, set i forhold til tilbud, som ikke findes i dag. Følgende forslag fremgik af de modtagne besvarelser:

Ballerup:

Det ved vi mere konkret, når resultatet af udredninger foreligger – herunder udredning af faglige kompetencer udredt så konkret.

Herlev:

Nogle af de kommende voksne med autismspektrumsforstyrrelser vil have behov for de kendte ydelser, men stadig flere ses at have behov for at blive guidet gennem hverdagen på hjemmefronten, dvs. en anden form for hjemmevejledning eller støttepersoner end vi normalt bruger. De samme borgere vil kunne profitere af og have behov for mentorer i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. F.eks. ser vi flere med Asperger, der vil kunne tage almindelige uddannelser med støtte.

Det kunne være en idé, at oprette et korps af guider i et mellemkommunalt samarbejde.

Høje Tåstrup:

Specielle målrettede dagtilbud/beskæftigelsestilbud til borgere med infantil autisme og atypisk autisme.

12. Arbejdsgruppens forslag til alternative løsninger vedrørende udækkede behov, med fokus på ”mindste indgrebs” princippet.

Arbejdsgruppen har følgende forslag til løsninger af de udækkede behov med særlig fokus på alternative løsninger og et ”mindste indgrebs” princip, og arbejdsgruppen har i den forbindelse taget udgangspunkt i:

- At der skal sættes fokus på brugernes ressourcer, mål og ønsker - på trods af diagnosen.
- At der tænkes på løsninger, der kan rummes i det almindelige.
- At visitation / anvisning gennemføres ud fra en konkret vurdering i forhold til brugerens diagnose, funktion og behov - hvor diagnosen - forstyrrelser inden for autismspektret - ikke alene er afgørende for hvilket tilbud, der etableres.
- At der ses en stigning i antallet af mennesker med autismspektrumforstyrrelser der har tillægsdiagnoser såsom ADHD, OCD og Tourette. Der er gennem det sidste årti sket en udvikling i den viden, der ligger på området, og vi ser flere med diagnosen atypisk autisme, der ved en rediagnosticering får ovennævnte diagnoser i stedet. Der ved vil vi stille spørgsmål ved, om vi reelt ser en stigning, eller vi ser en bredere og mere velfunderet viden om disse menneskers handicap og altså om det således ikke altid har været sådan.
- At når man i kommunerne oplever en stigning i antallet af børn og unge der diagnosticeres som autister med tillægsdiagnoser, spiller det også en rolle, at der stilles store sociale og empatiske krav til at klare sig i skole og fritidsverdenen – nogle krav vi ser

øget i forhold til tidligere. Hermed vil disse mennesker naturligvis hurtigere og mere markant skille sig ud og efterspørge specialtilbud.

- At der altid skal være opmærksomhed på behovet for en specialpædagogisk indsats.

12.1 Botilbud:

Arbejdsgruppen vurderer, at det er vigtigt, at nybyggeri etableres, således at indretningen ikke er til hinder for at boligerne kan anvendes fleksibelt og således at driften er rationel. Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at botilbud etableres i en passende størrelse, dvs. ikke under ca. 10 boliger i en samlet bebyggelse. Dette giver muligheder for at etablere aktivitetsbaserede interessegrupper og netværk for brugerne samt et medarbejderteam, som er i stand til at etablere og fastholde et fælles fagligt miljø.

Desuden vil botilbud af denne størrelse give en bedre anvendelse af de personalemæssige ressourcer.

Den fysiske indretning af botilbudet er afhængigt af målgruppens funktionsevne og alder, men der er følgende generelle erfaringer:

- Større personlige boligarealer og mindre fællesarealer, hvis botilbudet er rammen om tilbud til bedre fungerende og ældre brugere
- Mindre personlige boligarealer og større fællesarealer, hvis botilbudet er rammen om tilbud til svagere fungerende og yngre brugere
- Brugernes ”afhængighed” af personalestøtte stiller krav om større fællesarealer i botilbudet

For borgere der ikke har brug for omfattende støtte kan der etableres ”opgangsfællesskaber” med et fast tilknyttede medarbejderteams, som giver fleksibel støtte afhængigt af de aktuelle behov, og hvor den specialpædagogiske støtte omfatter hjælp til at få opbygget en struktureret og forudsigelig hverdag.

Alternativer:

Botilbudenes personalefaciliteter m.m. indrettes således, at det giver mulighed for at rumme en fleksibel tilrettelæggelse af støtten, f.eks. midlertidig døgndækning, akut opstået støttebehov m.v.

Ved ”tvillingebebyggelser” eller i andre boligbebyggelser er det relevant at placere personalefaciliteterne, således at det er muligt at udvide støtten til nye brugere.

I erkendelse af at dele af målgruppen har svært ved at overføre erfaringer / læring fra en situation til en anden, må selvstændighedstræningen tilrettelægges og gennemføres der, hvor brugerne bor. I takt med at brugerne opnår flere kompetencer, nedtrappes støtten ud fra et princip om, at brugerne bliver boende og medarbejderne flytter videre!

Etablering af hjemmevejleder- eller støttepersons ordninger der målrettes borgere eller grupper af borgere, som bor for sig selv. Der kan være tale om borgere der har særligt behov for guidning på hjemmefronten og tilbud om særlig netværksskabende aktiviteter, så de bedre er i stand til at fastholde deres selvstændige bosituation.

Hjemmevejleder ordningen anbefales sammensat tværfagligt og af medarbejdere der er særligt uddannelsesmæssigt kvalificeret til området.

Generelt bør der være opmærksomhed på, at mange borgere med autisme er meget lydfølsomme, hvilket er et perspektiv, der bør tages med ved planlægningen af nye botilbud m.v.

12.2 Uddannelse og arbejde:

Uddannelsestilbud til målgruppen vil høre under den nye lov om ungdomsuddannelse til handicappede. Det foreslås, at det undersøges, om der er behov for at kommunerne samarbejder om etablering af relevante differentierede tilbud til målgruppen, til at supplere eksisterende tværkommunale ungdomsuddannelsestilbud.

Der skal være opmærksomhed på, at nogle borgere med Asperger, uanset om de bor alene eller tilbydes et botilbud, kan have behov for særlig støtte til gennemførelse af uddannelser inden for det almindelige uddannelsesområde, f.eks. de faglige-, gymnasiale og videregående uddannelser.

Den svageste del af målgruppen benytter tilbud om aktivitets- og samværstilbud (ADL-træning, træning/redskaber til at lære at "kunne rumme sig selv" m.v.), og andre fra målgruppen benytter muligheden for at deltage i produktionsrettet beskæftigelse på et beskyttet værksted, eller som en beskyttet gruppe medarbejdere i en privat eller offentlig virksomhed.

Alternativer:

Diagnose inden for autismspektret er ikke nødvendigvis en forhindring for en arbejdsplacering på et beskyttet værksted, der primært benyttes af f.eks. udviklingshæmmede. Dels fordi der kan være andre brugere der har behov for struktur og forudsigelighed, dels at det med små ændringer omkring arbejdspladsens indretning, f.eks. afskærmning, er muligt at undgå et specialtilbud på dagtilbudsområdet.

Der foreslås etablering af kommunale eller tværkommunale støttekorps af uddannelses- og erhvervs guider, der i samarbejde med de kommunale ungdoms uddannelsesvejledninger og Jobcentrenes handicapkonsulenter, medvirker til at støtte og fastholde brugerne i almenne uddannelsestilbud.

Endvidere foreslås jobtrænings muligheder og mentorordninger, samt job med løntilskud som er etableret for at borgere med førtidspension kan få udnyttet deres resterhvervsevne.

Der bør være særlig opmærksomhed på, at ikke alle borgere med forstyrrelser inden for autismespekteret er førtidspensionister. Derfor vil der også være behov for støtte til beskæftigelse i f.eks. job med løntilskud til de der ikke modtager førtidspension. Der vil være behov for støtte i ordinære job, herunder personlig assistance til arbejdstilrettelæggelse, særligt tilrettelagt arbejdsfunktioner m.v.

12.3 Fritid:

Voksne med forstyrrelser inden for autismespekteret dækker mange forskellige problematikker, og anbefalingerne vedrørende fritidstilbudene dækker derfor et bredt spekter af behov og muligheder, hvor arbejdsgruppen anbefaler følgende:

- Etablering af ”interne” fritidstilbud i nogle botilbud
- Etablering af en ”pædagogisk ledsagerordning” hvor der tilrettelægges individuelle og alternative fritidstilbud med den enkelte bruger
- Eksisterende fritids- og aktivitetscentre, festivals- og musikarrangementer, der primært benyttes af f.eks. udviklingshæmmede, lukker op for målgruppen
- Etablering af særlige aktivitetscentre, klubber og fritidstilbud for målgruppen på tværs af flere kommuner, hvor f.eks. eksisterende fysiske rammer for dagtilbud, benyttes til fritidstilbud om aftenen
- Igangsætning af netværks skabende aktiviteter for de brugere der bor i egen lejlighed
- Etablering af individuelt målrettet undervisningsforløb og folkeoplysende aktiviteter i et samarbejde mellem kommunerne og de private initiativtagere.

12.4 Andre indsatsområder:

Etablering af tværgående og flerfaglige sammensatte teams, som består af ressourcepersoner / kompetence indehavere på området, som har til opgave at opbygge, udvikle og vedligeholde ekspertisen på området omkring voksne med forstyrrelser inden for autismespekteret. Disse kommunale vidensteams kan også have til opgave at fungere som et forum for problemløsning omkring adfærds- og kommunikations problemer, for sparring og udvikling.

Vidensteamet kan enten etableres af den enkelte kommune og sammensættes af medarbejdere på tværs af de lokale undervisnings-, bo-, beskæftigelses- og aktivitetstilbud, eller som et tværkommunalt projekt i form af et specialist team, som dækker flere kommuner.

Etablering af tværkommunal vidensbank (VISO i lokalområdet) for udredningsmuligheder, så der ikke er afhængighed af få udbydere.

I tilfælde af at et vidensteam eller en vidensbank skal kunne tilbyde ydelser over kommunegrænserne, kan der foreslås to forskellige formidlingsmodeller:

1. En betalingsmodel hvor der er fastsat et honorar for ydelsen
2. En frivillighedsmodel hvor ydelsen i princippet er gratis, men hvor modtageren af ydelsen forudsættes at levere relevante modydelser (- ”noget for noget”). I praksis kan der etableres en frivillighedsbank, hvor modydelserne kan være specialrådgivning fra andre vidensteams der har særlige kompetencer i forhold til andre målgrupper, tilbud om særlige kompetence- og uddannelses tilbud, f.eks. driftsansvar for medarbejdernetværk der på tværs af flere kommuner får tilbud om erfarings udveksling og kompetenceudvikling på andre områder osv.

For at kunne løse de særlige rekrutteringsproblemer der er med at tiltrække uddannet personale til arbejdet med de svageste brugere, døgnarbejdstider m.v., foreslås det at etablere nogle fælles kommunale rekrutteringsindsatser.

Arbejdsgruppen vedr. personer med erhvervet hjerneskade

Rapport
fra arbejdsgruppen vedrørende
personer med erhvervet hjerneskade

1. Indledning.

I forbindelse med drøftelserne af kommunernes redegørelser for 2007 til Region Hovedstaden viste der sig behov for en vurdering af de mere langsigtede kapacitetsbehov på en række områder herunder hjerneskadeområdet. Det fremgår derfor også af rammeaftalen for 2007, at kapacitetsbehovet og indhold i tilbud til personer med funktionsnedsættelse på autisme og hjerneskadeområdet skal analyseres.

Der er derfor nedsat en arbejdsgruppe, der skal levere en række facts og vurderinger på hjerneskadeområdet, jf. ”kommissorium for analyse på området erhvervet hjerneskade”. Denne afrapportering er resultat af gruppens arbejde. Arbejdsgruppen har holdt 3 møder.

Arbejdsgruppen har i første omgang prioriteret at få samlet et statistisk materiale, der kan bidrage til at belyse omfanget af behov og problemstillinger på området.

Målgruppen for arbejdsgruppens drøftelser og anbefalinger er personer i den erhvervsaktive alder med erhvervet hjerneskade (akut opstået).

Redegørelsen indeholder først arbejdsgruppens konklusioner og anbefalinger. Herefter beskrives de facts og drøftelser, der er forudsætningerne herfor.

2. Sammenfatning af arbejdsgruppen drøftelser og anbefalinger.

1. Arbejdsgruppen peger på, at der er behov for at tilbuddene til målgruppen er *differentierede og specialiserede*. Den statistiske analyse viser, at antallet af personer i den erhvervsaktive alder med erhvervet hjerneskade – set i forhold til en enkelt kommune - ikke er stort. Samtidig er der tale om en meget uensartet gruppe, idet følgerne efter en hjerneskade ofte vil være komplekse og meget forskellige fra person til person – både med hensyn til sværhedsgrad, form og sociale følgevirkninger.

2. Der er behov for at sikre, at der i hvert enkelt tilfælde sker en *sikker identifikation* af den hjerneskadede og herefter en *grundig afdækning og udredning af alle skadens følger* – herunder særligt de kognitive (såkaldt skjulte) følger. En sådan udredning er en forudsætning for, at den rette indsats kan iværksættes. Det er væsentligt, at der i forbindelse med udredning og planlægning af det videre forløb sker inddragelse af specialiseret neurofaglig viden. Arbejdsgruppen anbefaler, at dette område gøres til genstand for en nærmere analyse (jf. anbefaling nr. 5).

3. Erfaringer viser, at man ved en tidlig, intensiv og specialiseret indsats, evt. i eget hjem, har gode muligheder for at sikre, at den hjerneskaderamte kan blive i eget hjem og/eller fastholde tilknytning til arbejdsmarkedet. Arbejdsgruppen anbefaler, at man er meget opmærksom på disse resultater. Det er samtidig arbejdsgruppens opfattelse, at der også fremover vil være behov for døgnbaserede bo- og botræningstilbud til den hårdest ramte gruppe.

4. Arbejdsgruppen anbefaler, at der etableres *et regionalt hjerneskadesamråd*, der kan følge og drøfte udviklingen på området, styrke koordinationen på tværs af kommuner og region (herunder også sygehusene), tage initiativ til løbende beskrivelser og analyser af behov og problemstillinger på området samt sikre tværfaglig og tværsektoriel netværksdannelse.

5. Arbejdsgruppen anbefaler, at gruppen får mulighed for at fortsætte sit arbejde i en periode med henblik på at levere en analyse af mere specifikke faglig, organisatoriske og økonomiske problemstillinger i forbindelse med bl.a. indsatsen for de lettere skadede, af indsatsen rettet mod de unge hjerneskadede samt indsatsen for mennesker med progredierende, neurologiske lidelser.

3. Arbejdsgruppens forudsætninger og drøftelser.

Erhvervet hjerneskade – en statistisk beskrivelse.

Hvert år vil der i alt være ca. 3250 mennesker i Hovedstadsregionen, der overlever efter en akut opstået hjerneskade. Det svarer til ca. 2 borgere pr. 1000 indbyggere. Hjerneskaden kan enten skyldes en apopleksi (blodprop i hjernen eller hjerneblødning) eller en traumatisk skade som følge af trafikuheld, vold, fald eller lignende. Hertil kommer en række fremadskridende (progredierende) lidelser fx sklerose og hjernetumorer. Omfanget heraf er ikke afdækket i denne rapport.

Apopleksi kan ramme alle, men det er i særlig grad ældre mennesker der rammes. Ca. 20 % af de ramte er i den erhvervsaktive alder. Omvendt er det med de traumatiske skader, idet det her er ca. 60 %, der er i den erhvervsaktive alder.

Nedenstående tabel giver et overordnet billede af problemets omfang i regionen som helhed og set i forhold til forskellige kommunestørrelser.

	Regionen i alt	Københavns Kommune	Kommune med ca. 60.000 indb.	Kommune med ca. 40.000 indb.	Kommune med ca. 20.000 indb.
Antal <i>overlevende</i> efter en hjerneskade i alt pr. år	3251	1000	119	80	40
Heraf i den erhvervsaktive alder	944	291	34	23	11
Heraf med sandsynligt behov for specialiseret indsats	568	175	21	14	7
Apopleksitilfælde i alt	2516	774	92	62	31
Heraf i den erhvervsaktive alder	503	155	18	12	6
Heraf med sandsynligt behov for specialiseret indsats	303	93	11	7	4
Traumatisk hjerneskade i alt	735	226	27	18	9
Heraf i den erhvervsaktive alder	441	136	16	11	5
Heraf med sandsynligt behov for specialiseret indsats	265	82	10	7	3

Tabel 1: Skønnet antal hjerneskadede i Hovedstadsregionen. Kilde: www.hjerneekassen.dk, (der igen bygger på tal fra Hjerneskadeforeningens publikation "Behandling og genoptræning efter pludselig opstået senhjerneskade" forfattet af dr. med Aase Engberg). Det er væsentligt at gøre opmærksom på, at der alene er tale om et meget groft og forenklet skøn.

Det er ikke alle, der får varige mén efter hjerneskaden. Groft sagt kan man regne med, at ca. 60% vil have behov for specialiseret genoptræning og rehabilitering efter sygehusindlæggelsen (beregnet ud fra en indlæggelses tid på over 14 dage). Hertil kommer en række personer, der er indlagt i kortere tid og som udskrives med få eller ingen umiddelbare mén. I nogle tilfælde vil det dog vise sig, at de alligevel har forskellige kognitive skader og andre skjulte følger, der kan gøre det svært at fungere i hverdagen og på jobbet. Se bilag 2 om problemstillingerne vedr. lettere skader.

I forhold til Hovedstadsregionen betyder det, at ca. 500 - 600 personer i den erhvervsaktive alder hvert år har behov for specialiseret genoptræning og rehabilitering efter sygehusindlæggelse efter en erhvervet hjerneskade. *Det er således dette antal, der skal lægges til grund for en vurdering af den eksisterende og fremtidige kapacitet på rehabiliteringsområdet.*

Der findes ikke samlede statistiske oplysninger om den hidtil leverede sociale indsats for målgruppen for hele regionen. Hjerneskadecenter Nordsjælland har i en årrække leveret rådgivnings- og rehabiliteringsydelser til kommunerne i det tidligere Frederiksborg Amt og har i den forbindelse samlet en række statistiske informationer. De følgende informationer bygger på Hjerneskadecentrets statistik, der må formodes uden de store problemer at kunne overføres til hele regionen (se uddybende statistik i bilag 1).

Hjerneskadecentrets statistik peger på, at der generelt er givet tilbud til forholdsmæssigt flere apopleksipatienter end traumatisk skadede personer. Tallene er ikke nærmere analyseret men kunne pege i retning af at apopleksipatienter i højere grad bliver erkendt og behandlet som hjerneskadere, mens særligt de lettere traumatiske skader i nogle tilfælde ikke vil blive erkendt som hjerneskesager (jf. bilag 2). Der er her behov for en nærmere analyse (jf. anbefaling nr. 5)

Aldersfordelingen viser, at tyngden som det kunne forventes ligger i forhold til de over 40 årige (knap 70% af sagerne). Det er dog væsentligt at være opmærksom på gruppen af unge i alderen 20 – 29 år idet denne gruppe udgør 17 % af det samlede antal sager, der er registreret i Hjerneskadecentret. Der er her tale om en gruppe hvis problemer og behov kræver en særlig afdækning og analyse jf. anbefaling nr. 5.

Hjerneskaideindsatsens kompleksitet fordrer en specialiseret og differentieret indsats.

Følgerne efter en hjerneskaide vil være vidt forskellige afhængig af hvor i hjernen man er ramt og hvor omfattende skade, der er sket. Nogle bliver kun lettere ramt, andre får flere og mere omfattende vanskeligheder, andre igen bliver stærkt handicappede og får behov for en massiv støtte.

Følgerne efter en hjerneskaide kan være både motoriske, kognitive (fx i form af hukommelsesvanskeligheder, koncentrationsbesvær, sproglige vanskeligheder m.v.), personlighedsmæssige og/eller adfærdsmæssige (fx udadreagerende adfærd). Hertil kan komme forskellige former for sanseforstyrrelser. De fleste hjerneskedede oplever desuden en voldsom træthed. Depression er en anden – i nogle tilfælde overset – mulig følge efter en hjerneskaide.

Det er i særlig grad væsentligt at være opmærksom på de kognitive – ofte omtalt som skjulte – følger efter en hjerneskaide. Der er her tale om følger som ikke umiddelbart er synlige for omgivelserne, men som kan være stærkt invaliderende for den ramte. At identificere, forstå og håndtere sådanne kognitive vanskeligheder kræver specialviden og indsigt.

At følgerne efter en hjerneskaide er så komplekse og samtidigt forskellige både med hensyn til form og omfang betyder, at der på hjerneskaideområdet er behov for *en både specialiseret og differentieret indsats* jf. arbejdsgruppens første anbefaling.

Hvad ved vi om følger og behandlingsresultater?

De sidste 20 års forsknings- og udviklingsarbejde på hjerneskadeområdet har vist at mennesker med en pludseligt opstået hjerneskade med den rette indsats har gode udviklingsmuligheder efter udskrivelsen fra hospitalets genoptræning. Det gælder i øvrigt også mange år efter skaden.

I mange tilfælde kan en tidlig, intensiv og specialiseret indsats føre til, at en hjerneskaderamt borger kan forblive i eget hjem og i en del tilfælde desuden beholde tilknytning til arbejdsmarkedet. Hermed skabes der forudsætninger for, at den ramte kan leve en selvstændig tilværelse uafhængig af offentlige ydelser eller støtte. Omvendt må det også understreges, at hvis den hjerneskaderamte ikke får de relevante og nødvendige tilbud om rehabilitering kan det få alvorlige sociale følger for både den hjerneskaderamte og dennes familie. Det gælder i særligt grad de tilfælde, hvor kognitive og adfærdsmæssige problemstillinger er dominerende. Det kan i værste fald medføre tab af arbejdsplads og hermed forsørgelsesgrundlag, opløsning af familie og netværk, misbrugsproblemer m.v.

Særligt på to områder er der indenfor de senere år kommet nye lokale, udviklings- og forskningsresultater. Det gælder indsatsen for mennesker med svær traumatisk skade på Hvidovre Hospitals afsnit for traumatisk skade og det gælder udvikling og afprøvning af ”Rehabilitering i hjemmet-konceptet” i det tidligere Frederiksborg Amt (se bilag 3 vedr. rehabilitering i hjemmet).

Af kommissoriet for arbejdsgruppen fremgår det, at gruppen skal have fokus på ”mindsteindgrebsprincippet”. Arbejdsgruppen ønsker i den forbindelse af understrege, at der på hjerneskadeområdet snarere end et egentligt ”mindsteindgrebsprincip” er tale om, at man ved en tidlig, specialiseret og i nogle tilfælde meget intensiv indsats fx i form af træning i hjemmet og/eller på arbejdspladsen kan sikre, at en hjerneskaderamt borger kan forblive i eget hjem/vende tilbage til arbejdsmarkedet. Hermed sikres det, at der *på længere sigt* vil være behov for mindst mulig indgriben. Analogt hermed er også den hjemmevejledningsindsats, der prioriteres i flere kommuner – eller på tværs af kommuner. Denne indsats kan i mange tilfælde være med til at fastholde, at en borger kan blive boende i sit eget hjem og bevare sit arbejde.

Koordination og sammenhæng i indsatsen.

Indsatsen på hjerneskadeområdet er som tidligere beskrevet kompleks og involverer ofte mange forskellige fagfolk fra forskellige forvaltninger, tilbud m.v. Det kræver samarbejde og koordination at sikre, at det hjerneskaderamte får det rette, sammenhængende og fagligt kvalificeret tilbud på det rette tidspunkt.

I en række kommuner er der oprettet kommunale koordinerende fora, hjerneskadesamråd og lignende. Andre steder er der udpeget særlige kommunale koordinatorene på hjerneskadeområdet. Arbejdsgruppen har ikke nærmere analyseret de forskellige modeller men ønsker at understrege, at der er behov for at sikre den nødvendige koordination – både internt i kommunerne og mellem kommunerne og eksterne aktører (sygehuse, rehabiliteringstil-

bud, specialundervisningstilbud m.v.). Det gælder både i den enkelte borgers sag og mere generelt.

Med henblik på den generelle koordination anbefaler arbejdsgruppen, at der nedsættes et regionalt hjerneskadesamråd i lighed med de samråd som tidligere har eksisteret i amterne. Hjerneskadesamrådets opgave skal være at følge udviklingen på området, opsamle og formidle viden med henblik på justering af indsatsen, drøfte koordination og samarbejde, tage initiativ til tværfaglig netværksdannelse m.v.

Eksisterende kommunale og regionale tilbud i Hovedstadsregionen.

Arbejdsgruppen er blevet bedt om at levere en oversigt over eksisterende kommunale og regionale tilbud til hjerneskaderamte i Hovedstadsregionen. Bilag 4 rummer en oversigt over tilbud, der er rettet direkte mod målgruppen. Listen er ikke fuldstændig, da gruppen i sit arbejde ikke har opnået et fuldstændigt overblik over tilbud.

Arbejdsgruppen har ikke haft mulighed for en dyberegående analyse af behovet for de enkelte tilbud set i forhold til udbuddet men har bl.a. drøftet nedenstående punkter. Det kan overvejes at lade disse indgå i en videre analyse af området (jf. anbefaling nr. 5).

- Behovet for en afdækning af, hvor mange kommuner der har hjemmevejlederkorps til hjerneskadede (SEL § 85). Det kunne endvidere være et udviklingsarbejde for de kommuner, der ikke anvender hjemmevejledere med specifik neurofaglig viden.
- Eksisterende bo- og botræningstilbud, aktivitets- og samværstilbud.
- Andre eksisterende tilbud til personer med erhvervet hjerneskade.
- Rehabiliteringscentret Kurhus har hidtil været anvendt meget forskellige i de forskellige dele af regionen. Arbejdsgruppen peger på, at det i nogle tilfælde vil være mere hensigtsmæssigt, hvis den skadede kan trænes i eget hjem og/eller i et tilbud tættere på hjemmet bl.a. på grund af overførselsværdien af de trænede færdigheder. Der er således tale om en løsning, der skal anvendes med omtanke (se bilag 5 vedr. hidtidig brug af Kurhus).
- Brugersteder for personer med hjerneskade, som bor i egen bolig. Stederne bør indeholde fysioterapi, ergoterapi m.v.
- Små boliggrupper til unge (bofællesskaber med individuelle ydelser)

Institutionsark for tilbud der ikke fremgår af tilbudsportalen

Center for Syn og Kommunikation

Tilbud	Center for Syn og Kommunikation
Forstander	Kristian Mainz
Adresse	Kellersvej 7 2860 Søborg Tlf.: 45 11 77 00 E-mail: syn-kom@hav1.regionh.dk
Driftsparagraffer	<p>Grundlag for CSK: Regionsrådets forpligtelser:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Servicelovens § 5, stk. 2 og stk. 8 - Bekendtgørelse om specialundervisning for voksne § 5 - Folkeskoleloven § 20 stk. 3 og stk. 4 <p>CSK's arbejdsområder, varetagelse af kommunale opgaver efter aftale med kommunerne:</p> <p>Hjælpe midler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Servicelovens § 112 om hjælpemidler – herunder specifikt optiske hjælpemidler • Servicelovens § 113 om forbrugsgoder - herunder informationsteknologiske hjælpemidler • Servicelovens § 10 stk. 4 om rådgivning om hjælpemidler og forbrugsgoder, samt instruktion • Bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven nr. 624, herunder specifikt bilag 2. <p>Specialrådgivning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Servicelovens § 11 stk. 3 om specialrådgivning til børn og unge med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne • Servicelovens § 12 om specialrådgivning til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne <p>Specialundervisning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lov om specialundervisning § 1 ff. - forpligtelsen til at sørge for specialundervisning og specialpædagogisk bistand • Folkeskolelovens § 3 og § 4, samt § 20 stk. 2 – forpligtelsen til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand <p>Derudover varetager CSK udrednings- og rådgivningsopgaver samt hjælpemiddelafprøvningsopgaver for andre myndigheder, f.eks. vedr. uddannelsessøgende samt revalidering og aktiv beskæftigelsesindsats.</p>
Beskrivelse af målgruppe	Specialrådgivning, hjælpemiddelvejledning og –afprøvning, specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til børn og voksne med:

	<ul style="list-style-type: none"> • varig betydelig synsnedsettelse • varig nedsat kommunikationsevne som følge af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne • svære læse-skrivevanskeligheder • betydelige bevægehandicaps • hørehæmmede og døvblevne • Forældre, pårørende og øvrige netværkspersoner <p>Desuden tilbydes udredning, specialrådgivning og hjælpemiddelafprøvning til</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunale forvaltninger, jobcentre, specialundervisningstilbud (børn og voksne), uddannelsesinstitutioner, bo-institutioner m.fl. 																																																						
Salg af kompetencydelser	<ul style="list-style-type: none"> • Rådgivning og hjælpemiddelafprøvning efter Lov om aktivbeskæftigelsesindsats m.v.. • Rådgivning og hjælpemiddelafprøvning på uddannelsesområdet • Kursusvirksomhed for pædagoger, optikere, støttepædagoger, lærere m.fl. • Kursusvirksomhed for forældre og andre pårørende 																																																						
Udviklingsprojekt	Udvikling af sagsgange, procedurer og dokumentation i samarbejde med kommunerne med henblik på at sikre kommunerne kvalificeret og tilstrækkeligt grundlag for varetagelse af myndighedsansvaret i de opgaver, der udføres på kommunernes vegne.																																																						
Takst 2008 CSK's ydelsepakker	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Nr.</th> <th>Ydelsepakke</th> <th>Takst</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="3">Udredning</td> </tr> <tr> <td>1.1</td> <td>Udredning af kompensationsbehov ved synshandicap</td> <td>3.974</td> </tr> <tr> <td>1.2</td> <td>Udredning af kompensationsbehov ved synshandicap kombineret med andre handicaps.</td> <td>4.472</td> </tr> <tr> <td>1.3</td> <td>Udredning af behov for særlige medicinsk-optisk definerede hjælpemidler</td> <td>2.665</td> </tr> <tr> <td>1.4</td> <td>Udredning af behov for taleerstatning</td> <td>2.043</td> </tr> <tr> <td>1.5</td> <td>Udredning af behov for alternativ eller støttende kommunikationsløsning</td> <td>5.095</td> </tr> <tr> <td>1.6</td> <td>Udredning af kompensationsbehov for læse-skrivehjælpemidler</td> <td>3.600</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Børn med synshandicap</td> </tr> <tr> <td>2.1</td> <td>Rådgivning og vejledning - Førskolebørn med synshandicap - Serviceloven</td> <td>21.403</td> </tr> <tr> <td>2.2</td> <td>Rådgivning og vejledning - Førskolebørn med synshandicap - Folkeskoleloven</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3.1</td> <td>Rådgivning og vejledning - Skoleelever - svagsynede - Folkeskoleloven</td> <td>9.954</td> </tr> <tr> <td>3.2</td> <td>Rådgivning og vejledning - Skoleelever - stærkt svagsynede - Folkeskoleloven</td> <td>15.186</td> </tr> <tr> <td>3.3</td> <td>Rådgivning og vejledning - Skoleelever - blinde - Folkeskoleloven</td> <td>19.920</td> </tr> <tr> <td>4.1</td> <td>Rådgivning og vejledning - Flerhandicappede børn med synshandicap - Folkeskoleloven</td> <td>15.809</td> </tr> <tr> <td>4.2</td> <td>Rådgivning og vejledning - Flerhandicappede børn med synshandicap - Serviceloven</td> <td>15.809</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Voksne med synshandicap</td> </tr> <tr> <td>5.1</td> <td>Voksne med synshandicap - svagsynede - Serviceloven</td> <td>3.912</td> </tr> </tbody> </table>	Nr.	Ydelsepakke	Takst	Udredning			1.1	Udredning af kompensationsbehov ved synshandicap	3.974	1.2	Udredning af kompensationsbehov ved synshandicap kombineret med andre handicaps.	4.472	1.3	Udredning af behov for særlige medicinsk-optisk definerede hjælpemidler	2.665	1.4	Udredning af behov for taleerstatning	2.043	1.5	Udredning af behov for alternativ eller støttende kommunikationsløsning	5.095	1.6	Udredning af kompensationsbehov for læse-skrivehjælpemidler	3.600	Børn med synshandicap			2.1	Rådgivning og vejledning - Førskolebørn med synshandicap - Serviceloven	21.403	2.2	Rådgivning og vejledning - Førskolebørn med synshandicap - Folkeskoleloven		3.1	Rådgivning og vejledning - Skoleelever - svagsynede - Folkeskoleloven	9.954	3.2	Rådgivning og vejledning - Skoleelever - stærkt svagsynede - Folkeskoleloven	15.186	3.3	Rådgivning og vejledning - Skoleelever - blinde - Folkeskoleloven	19.920	4.1	Rådgivning og vejledning - Flerhandicappede børn med synshandicap - Folkeskoleloven	15.809	4.2	Rådgivning og vejledning - Flerhandicappede børn med synshandicap - Serviceloven	15.809	Voksne med synshandicap			5.1	Voksne med synshandicap - svagsynede - Serviceloven	3.912
Nr.	Ydelsepakke	Takst																																																					
Udredning																																																							
1.1	Udredning af kompensationsbehov ved synshandicap	3.974																																																					
1.2	Udredning af kompensationsbehov ved synshandicap kombineret med andre handicaps.	4.472																																																					
1.3	Udredning af behov for særlige medicinsk-optisk definerede hjælpemidler	2.665																																																					
1.4	Udredning af behov for taleerstatning	2.043																																																					
1.5	Udredning af behov for alternativ eller støttende kommunikationsløsning	5.095																																																					
1.6	Udredning af kompensationsbehov for læse-skrivehjælpemidler	3.600																																																					
Børn med synshandicap																																																							
2.1	Rådgivning og vejledning - Førskolebørn med synshandicap - Serviceloven	21.403																																																					
2.2	Rådgivning og vejledning - Førskolebørn med synshandicap - Folkeskoleloven																																																						
3.1	Rådgivning og vejledning - Skoleelever - svagsynede - Folkeskoleloven	9.954																																																					
3.2	Rådgivning og vejledning - Skoleelever - stærkt svagsynede - Folkeskoleloven	15.186																																																					
3.3	Rådgivning og vejledning - Skoleelever - blinde - Folkeskoleloven	19.920																																																					
4.1	Rådgivning og vejledning - Flerhandicappede børn med synshandicap - Folkeskoleloven	15.809																																																					
4.2	Rådgivning og vejledning - Flerhandicappede børn med synshandicap - Serviceloven	15.809																																																					
Voksne med synshandicap																																																							
5.1	Voksne med synshandicap - svagsynede - Serviceloven	3.912																																																					

5.2	Voksne med synshandicap – social blindhed – Serviceloven	6.092
5.3	Voksne med synshandicap – praktisk blindhed – Serviceloven	7.276
5.4	Voksne med synshandicap – total blindhed – Serviceloven	6.172
5.5	Voksne med kombineret syns- og hørehandicap – Serviceloven	8.957
5.6	Voksne med flerhandicap med synshandicap – Serviceloven	15.965
5.10	IT-hjælpemidler til svagsynede - Serviceloven	12.134
5.11	IT-hjælpemidler til blinde – Serviceloven	12.072
5.12	Mobiltelefoni for synshandicappede – Serviceloven	2.728
5.13	Punktskriftsudstyr – Serviceloven	12.072
5.20	Svagsynskursus – Kompenserende specialundervisning	11.324
5.20	Kursus i måltidsteknik – Kompenserende specialundervisning	6.590
5.21	Mobilityundervisning – Kompenserende specialundervisning	8.334
5.22	Kursus i læsning med stærk optik – Kompenserende specialundervisning	2.855
5.23	IT-kursus for svagsynede – trin 1 - Kompenserende specialundervisning	11.698
5.24	IT-kursus for svagsynede – trin 2 – Kompenserende specialundervisning	15.062
5.25	IT-kursus for svagsynede – trin 2 – Kompenserende specialundervisning	7.337
5.26	IT-kursus for blinde – trin 1 – Kompenserende specialundervisning	21.042
5.27	IT-kursus for blinde – temakurser – Kompenserende specialundervisning	18.052
5.28	Kursus for blinde i anvendelsen af mobiltelefon – Kompenserende specialundervisning	7.587
5.29	Kurus for blinde i anvendelse af punktudstyr– Kompenserende specialundervisning	18.799
6.	Rådgivning og vejledning til synshandicappede under uddannelse – udd.lovgivning	7.548
7.	Rådgivning og vejledning til synshandicappede i erhverv – Aktivlov, Lov om aktiv beskæft.indsats	8.334
8.1	Specialoptik – kontaktlinser – Serviceloven	4.165
8.2	Specialoptik – særlige briller – Serviceloven	4.853
8.3	Hovedbåren svagsynsoptik – Serviceloven	7.430
8.4	Øjenproteser – glas – Serviceloven	3.942
8.4	Øjenproteser – akryl - Serviceloven	10.828
8.5	Særlig optik fra Statens Øjenklinik – Serviceloven	1.233
Unge og voksne med hørehandicap		
9.	IT-hjælpemidler til hørehandicappede	
10.	Rådgivning og vejledning til hørehæmmede under uddannelse – Udd. Lovgivning	
11.	Rådgivning og vejledning til hørehæmmede i erhverv –Aktivlov, Lov om aktiv beskæft.indsats	8.334
Voksne med dysleksi		
12.1	IT-hjælpemidler til personer med læse-stavevanskeligheder – Serviceloven	8.334
12.2	IT-kursus for voksne med læse-stavevanskeligheder - Kompenserende specialundervisning	7.213
12.3	Fjernundervisning i IT for voksne med læse-stavevanskeligheder	
13.	Voksne med læse-stavevanskeligheder i erhverv – Aktivlov, Lov om aktiv beskæft.indsats	2.809

	<p>Personer med tale- eller kommunikationsvanskeligheder</p> <p>14. IT-hjælpe midler til voksne med ekspressive talevanskeligheder – Serviceloven 3.911</p> <p>15.1 Voksne med afasi – IT-hjælpe midler – Serviceloven 8.209</p> <p>15.2 Voksne med sklerose, parkinson, demens – IT-hjælpe midler – Serviceloven 9.268</p> <p>15.3 Voksne med Amyotrofisk Lateral Sclerose – IT-hjælpe midler – Serviceloven 12.632</p> <p>15.4 Personer med Locked-in-syndrom – IT-hjælpe midler – Serviceloven 22.101</p> <p>15.5 Børn med erhvervet hjerneskade - Folkeskoleloven</p> <p>16. Voksne med erhvervet hjerneskade – Aktivlov, Lov om aktiv beskæft.indsats 4.840</p> <p>17.1 Personer med psykisk udviklingshæmmning – Serviceloven 10.639</p> <p>17.2 Personer med autisme – Serviceloven 10.639</p> <p>17.3 Børn med psykiske handicaps – Folkeskoleloven</p> <p>18.1 Personer med cerebral parese – Serviceloven 12.134</p> <p>18.2 Personer med muskelsvind – Serviceloven 10.826</p> <p>18.3 Personer med andre fysiske handicaps – Serviceloven 10.826</p> <p>18.4 Børn med fysiske handicaps - Folkeskoleloven</p> <p>19. Voksne med fysiske handicaps i erhverv - Aktivlov, Lov om aktiv beskæft.indsats</p> <p>20. Leje- og serviceaftale</p> <p>21. Supportaftale til blinde og svagsynede IT-brugere – Serviceloven 1.489</p>
Hjemmeside	<ul style="list-style-type: none"> • www.syn-kom.dk

Kommunikationscentret

Tilbud	Kommunikationscentret
Forstander	Agnete Selvejer. agse@hillerod.dk
Adresse	Kommunikationscentret Skansevej 2D 3400 Hillerød E.mail: kc-hil@hillerod.dk
Driftsparagraffer	<ul style="list-style-type: none"> • Lov om specialundervisning for Voksne. • Lov om Folkeskolen (§ 20.2) • Lov om Social Service (§§ 10-12 og 112, 113)
Beskrivelse af mål-gruppe	<p>Specialundervisning, anden specialpædagogisk bistand, rådgivning og vejledning til børn og voksne med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tale, sprog og stemmevanskeligheder • Erhvervet hjerneskade og andre neurologiske lidelser • Psykisk udviklingshæmning • Læsevanskeligheder • Hørevanskeligheder • Tinnitus og Meniere • Synsvanskeligheder <p>Rådgivning og vejledning i forhold til borgere i erhverv med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Synsvanskeligheder • Hørevanskeligheder • Erhvervet hjerneskade <p>Afprøvning af optiske synshjælpemidler og informations og kommunikationsteknologiske hjælpemidler til børn og voksne med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Synsvanskeligheder • Andre vanskeligheder der kan afhjælpes med et kommunikationshjælpemiddel <p>Se ydelseskatalog på: www.kc-hil.dk</p>

Ydelser	<p>Ydelserne omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afdækning • Undervisning • Rådgivning • Vejledning • Afprøvning • Support <p>Vi tilbyder desuden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kursusvirksomhed for kommunale og regionale medarbejdere • Kursusvirksomhed for forældre og pårørende • Oplæg og foredrag • Implementering af IKT i bomiljøer, herunder kompetenceudvikling af pædagogiske medarbejdere • Salg af ydelser indenfor Kommunikationscentrets kompetenceområde til kommuner, skoler daginstitutioner m.fl.
Antal brugere i 2006	<ul style="list-style-type: none"> • 8.326 ydelser • 4.943 cpr nr
Takst 2008	Afventer forhandling af takstaftale
Hjemmeside	www.kc-hil.dk

THI kompetenceCenter

Tilbud/institution	THI KompetenceCenter	
Forstander	Gert Rosing	
Adresser	Administration/ledelse	4511 4600
	Rygårds Allé 45 2900 Hellerup	
	Tilbud til børn:	
	THI BørneCenter	4511 4630
	Rygårds Allé 45 2900 Hellerup	
	Tilbud til voksne:	
	Høreafdelingen	4511 4700
Telegrafvej 5, opg. 1, 3. sal 2750 Ballerup		
	Teksttelefon	3962 2284
	Døveafdelingen	4511 4760
Telegrafvej 5, opg. 2, 2. sal 2750 Ballerup		
	Teksttelefon	4548 1188
	Tale- Hjerneskadeafdelingen	4511 4550
Skodsborgvej 1 B, 3. sal 2830 Virum		
	www.thi.dk	
Driftsparagraffer	<p>Opgaver indenfor børneområdet bliver løst i overensstemmelse med Lov om Folkeskolen § 20 stk. 2 samt Bekendtgørelse nr. 356 om folkeskolens specialpædagogiske bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen.</p> <p>Opgaver indenfor voksenområdet bliver løst i overensstemmelse med Lov om specialundervisning for voksne, LBK nr. 658 af samt Bekendtgørelse om specialundervisning for voksne, BEK nr. 378.</p> <p>Der arbejdes derudover inden for Lov om social service, når det gælder vurdering af og ansøgning om hjælpemidler.</p>	

<p>Målsætning</p>	<p>Der sigtes mod at afhjælpe eller begrænse de vanskeligheder, som funktionsnedsættelsen påfører den enkelte. Formålet med undervisningen er at give brugeren bedst mulige vilkår for at kommunikere med omverdenen på trods af sit handicap, og dermed øge vedkommendes muligheder for at deltage i samfundslivet.</p>
<p>Beskrivelse af målgrupper og tilbud</p> <p>Børn</p>	<p>Målgruppe: børn og voksne med kommunikationsproblemer.</p> <p>Tværfagligt, specialiseret personale: Audiologopæder, fysioterapeuter, ergoterapeuter og psykologer.</p> <p>Det tværfaglige samarbejde sker i praksis ud fra et holistisk menneskesyn, der sætter særlig fokus på den enkelte brugers livssituation og på de kommunikative og psykosociale konsekvenser, som en funktionsnedsættelse medfører. Det overordnede mål er at hjælpe den enkelte til at kompensere for sine kommunikative problemer på den bedst mulige måde.</p> <p>Ydelser til Børn</p> <p>THI underviser vi børn med forskellige behov for støtte til at kommunikere. De børn, der kan profitere af vores tilbud er småbørn med multiple funktionsnedsættelser, generelle indlæringsvanskeligheder, specifikke sproglige vanskeligheder (dysfasi), hørenedsættelse, cochlear implant samt småbørn og skolebørn med stammen. En vigtig del af vores tilbud består af rådgivning og vejledning til det enkelte barns netværk samt kurser for forældre og institutionspersonale. På børneområdet arbejder audiologopæderne dels centralt på THI dels decentralt i børnenes kommuner i specialbørnehaver, gruppeordninger samt i børnenes hjem.</p> <p>I THI's ydelseskatalog er følgende ydelser beskrevet både i forhold til indhold og omfang (se www.thi.dk):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autisme • Dysfasi • Dysfonologi • Generelle indlæringsvanskeligheder • Høretab, cochleaimplantat • Multiple funktionsnedsættelser • Stammen skolebørn • Stammen småbørn

<p>Kurser vedr. børn</p>	<p>Som et supplement til undervisningen udbyder THI hvert år en række velbesøgte kurser for forældre, pårørende og kommunale medarbejdere vedrørende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Børn og sprog (fagspecifikke) • Støtte til den kommunikative udvikling • Totalkommunikation og Tegn til Tale • Andre kommunikationssystemer • Børn med autisme • Børn der stammer • Børn med oralmotoriske vanskeligheder • Arbejde med børnestemmer • Andre relevante emner
<p>Voksne</p>	<p>Ydelser til Voksne Uddrag af Bekendtgørelse om specialundervisning for voksne:</p> <p>”Specialundervisning for voksne er tilbud, der er målrettet personer, der som følge af fysisk eller psykisk funktions-nedsættelse har behov for særlig tilrettelagt undervisning og rådgivning for at afhjælpe eller begrænse virkningerne af funktionsnedsættelsen, og som ikke kan modtage relevante tilbud med samme formål efter anden lovgivning.” (BEK nr 378 af 28/04/2006, § 1)</p> <p>Forud for iværksættelsen af et tilbud skal der foretages en afdækning af den enkelte deltagers færdigheder, behov og forudsætninger med henblik på fastlæggelse af undervisningens mål og indhold. Vurderes det, at der skal iværksættes et tilbud om undervisning, skal der udfærdiges en undervisningsplan efter samråd med deltageren, hvor undervisningens mål, indhold og omfang beskrives.</p> <p>Alle ydelser til voksne er beskrevet i ydelseskataloget - både i forhold til indhold og omfang (se www.thi.dk):</p> <p>THIs undervisning til voksne er fordelt på tre afdelinger, der er specialiseret inden for forskellige diagnoser og problemstillinger.</p> <p>Døveafdelingen har specialiserede undervisningstilbud til borge-</p>

	<p>211 lange forløb (3 -20 timer), 5726 korte forløb (< 3 timer)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voksne døve og døvblinde: 56 personer • Voksne med følger efter sent erhvervet hjerneskade personer og voksne med tale- og stemmevanskeligheder: 804 personer • Småbørn med sprogvanskeligheder, hørenedsættelser eller stammen samt småbørn med kommunikationsvanskeligheder på grund af komplekse handicap: 415 børn • Kurser for forældre til helt små børn med komplekse handicap, der medfører kommunikationsvanskeligheder: 18 børn m. forældre.
Takst 2008	
Links	
<ul style="list-style-type: none"> • Hjemmeside 	www.thi.dk

Center for Specialundervisning for Voksne

Tilbud	CSV – Center for Specialundervisning for Voksne, Københavns Kommune
Forstander	Søren Stanley Thomsen
Adresse	Frankrigsgade 4 2300 København S Tlf.: 32 86 06 82 Bystævneparken 20 A 2700 Brønshøj 35 26 44 11 Mail: csv@csv.kk.dk
Driftsparagraffer	Lov om Specialundervisning for Voksne, LBK nr. 658 Bekendtgørelse om specialundervisning for voksne, BEK nr. 378
Beskrivelse af målgruppe	Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, rådgivning og vejledning til voksne med: <ul style="list-style-type: none"> • Hørevanskeligheder – Tinnitus, Ménière sygdom og andre ørelidelser • Tale-, sprog- og stemmevanskeligheder • Afasi, erhvervet hjerneskade og andre neurologiske lidelser • Psykisk udviklingshæmning • Udviklingshæmmede og sent udviklede • Synsvanskeligheder
Salg af kompetencydelser	Specialundervisning for voksne er tilbud, der er målrettet personer, der som følge af fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har behov for særlig tilrettelagt undervisning og rådgivning for at afhjælpe eller begrænse virkningerne af funktionsnedsættelsen, og som ikke kan modtage relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning. Efter udredning i henhold til Rammeaftale for 2008 og kommunal visitation tilbyder CSV undervisning på alle undervisningsområder.
Pladsantal	Der er ikke normeret pladsantal I 2006 modtog 4.600 personer undervisning fra Københavns Kommune
Takst 2008 (ydelsespakker)	Udredning i henhold til Rammeaftale for 2008 Eneundervisning: kr. 600 pr. lektion Holdundervisning: kr. 400 pr. lektion
Hjemmeside	www.csv.kk.dk

Geelsgårdskolen

Tilbud/institution	Geelsgårdskolen
Skoleinspektør	Preben Hald Christensen
Adresse	Kongevejen 252, 2830 Virum Tlf. 4511 4000 E-mail: Geelsch@hav1.regionh.dk
Driftsparagraffer	Lov om Folkeskolen § 20, stk. 2 Lov om Social Service § 36, §67 stk. 2 og § 44 jfr. § 86 stk. 2 Lov om specialundervisning for voksne
Beskrivelse af målgrupper og tilbud	<p>Helhedstilbud i form af folkeskole og fritidshjem til</p> <ul style="list-style-type: none"> • elever med svære bevægelseshandicap <ol style="list-style-type: none"> 1. elever med specifikke indlæringsvanskeligheder (spor 1) 2. elever med multiple funktionsnedsættelser (spor 2) • elever med medfødt døvblindhed. (spor 3) • Endvidere gives tilbud til elever med Spielmeyer-Voigt syndrom, med erhvervet hjerneskade eller med andre sjældne handicap. Disse elever kan undervises i forbindelse med spor 1 eller 2, men gives særlig ressource. <p>Bo- og aflastningstilbud til elever med svære bevægelseshandicap, dog kun til elever tilknyttet spor 1.</p> <p>Vedligeholdende fysio- og ergoterapeutisk træning tilbydes alle elever ved særligt tilkøb. Ydelsen består i 2 timers træning i 40 uger pr. år.</p> <p>Ungdomstilbud, organiseret med undervisning og fritidstilbud for</p> <ul style="list-style-type: none"> • unge med multiple funktionsnedsættelser, uden funktionelt verbalsprog og for enkelte med autisme (spor 2). • unge med medfødt døvblindhed og døve med yderligere funktionsnedsættelser (spor 3)
Salg af ydelser	<ul style="list-style-type: none"> • Kurser for lærere, der underviser enkeltintegrerede børn med bevægelseshandicap • Kurser i særlige pædagogiske metoder i forhold til elever med svære bevægelseshandicap og elever med multiple funktionsnedsættelser: Konduktiv pædagogik og MOVE • Kurser i alternative kommunikationsformer

Pladstal	<p>Der er ikke et fast normeret pladstal i helhedstilbudene. Der 7 boopholdspladser og 7 aflastningspladser. Til skoleåret 2007/08 er der visiteret/revisiteret følgende antal elever til helhedstilbudene.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 52 på Spor 1 • 25 på Spor 2 • 12 på Spor 3 • 7 på Ungdomstilbud
Takst 2007	<p>A. Undervisning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevægehandicappede <ol style="list-style-type: none"> 1. Elever med specifikke indlæringsv. xx kr./dag 2. Elever med multiple funktionsn. xx kr./dag <ol style="list-style-type: none"> 2. a. Elever på tidligt udviklingstrin xx kr./dag 2. b. Ungdomstilbud xx kr./dag • Døvblindfødte <ol style="list-style-type: none"> 1. Døvblindfødte xx kr./dag 2. Ungdomstilbud xx kr./dag <p>B. Fritidstilbud</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevægehandicappede <ol style="list-style-type: none"> 1. Elever med specifikke indlæringsv. xx kr./dag 2. Elever med multiple funktionsn. xx kr./dag <ol style="list-style-type: none"> 2. a. Elever på tidligt udviklingstrin xx kr./dag 2. b. Ungdomstilbud xx kr./dag • Døvblindfødte <ol style="list-style-type: none"> 1. Døvblindfødte xx kr./dag 2. Ungdomstilbud xx kr./dag <p>C. Boophold og aflastning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Boophold xx kr./døgn 2. Aflastning <ol style="list-style-type: none"> a. skoledage xx kr./døgn b. ikke-skoledage xx kr./døgn <p>D. Terapi – tilkøb af behandling 33.027 kr./år</p> <p>E. Særydelser i henhold til aftale</p>
Hjemmeside	www.Geelsgaardskolen.dk

Skolen på Kastelsvej

Tilbud	SPK - Skolen på Kastelsvej Skole, Fritidshjem, Elevhjem, Kompetencecenter
Forstander	Torben Kragh-Müller
Adresse	Kastelsvej 58, 2100 København Ø Tlf: 35422662 E-mail: mail@spk.kk.dk
Driftsparagraffer	Lov om Folkeskolen § 20 stk. 2
Beskrivelse af målgruppe	<p>SPK - Skolen på Kastelsvej er et landsdelsdækkende center for undervisning, pædagogik og vejledning med stor viden og erfaring inden for området; børn med Cochlear Implant, hørenedsættelser og døvhed. Det giver SPK en særlig forpligtelse og mulighed for at være udadvendt og udviklingsorienteret.</p> <p>Mission SPK har til opgave at se på hvert barn i et tværfagligt perspektiv for at tilgodese barnets individuelle potentialer og udvikling af kompetencer.</p> <p>Vision SPK vil arbejde for visionen om ligestilling trods forskellighed. Ligestilling der opnås ved at møde brugerne med tillid, respekt og dialog</p> <p>Beskrivelse SPK rummer blandt andet skole, fritidshjem og to døgninstitutioner for C.I. opererede, hørehæmmede og døve børn og unge i alderen 5-18 år. SPK modtager børn på baggrund af deres behov for sproglig stimulation i et tegnstøttet miljø. Børnegruppen har vidt forskellige kompetencer og behov og kan udover høretabet have funktionsvanskeligheder af forskellig art.</p>
Salg af kompetencydelser	<ul style="list-style-type: none"> • Rådgivning til familier til børn med høretab. • Rådgivning og udredning til skoler og fritidsinstitutioner m.fl. som har børn med høretab • Teknisk rådgivning i brug af hjælpemidler i undervisningssituationer, i hjemmet og i fritiden • Pædagogisk/psykologisk udredning og rådgivning i komplekse forhold omkring børn med høretab • Kurser i kommunikation for børn, forældre, søskende, lærere, pædagoger mv. • Rådgivning i forhold til rehabilitering af Cochlear Implanterede børn. • Rådgivning indenfor kommunikation og specialpædagogik uanset

	graden høretab.
Pladstal	125
Belægningsprocent 2005	84 %
Gennemsnitlig tilgang pr. år	6
Udviklingsplaner	Se SPKs hjemmeside: www.spk.kk.dk
Takst	Kontakt forstander Torben Kragh-Müller
Hjemmeside	www.spk.kk.dk

Børneklíníken

Tilbud	Børneklíníken er en landsdelsdækkende undersøgelses- rådgivnings og vejlednings institution, som dækker Region Hovedstaden og Region Sjælland. Børneklíníken er objektiv finansieret, hvilket betyder at kommunerne i Region Hovedstaden og Region Sjælland betaler udfra befolkningstallet i den enkelte kommune. Børneklíníken forvaltes administrativt af Børne- og Ungdomsforvaltningen I Købehavns Kommune.
Forstander	Klinikchef Gitte Mondrup Tlf:3317-3880 Email:P740@buf.kk.dk Souschef Charlotte Hirsbro Tlf: 3317-3905 Email ME01@buf.kk.dk
Adresse	Kristianiagade 13, 2100 København Ø Tlf: 3317-3866 Email: boerneklíniken@boerneklíniken.dk
Driftsparagraffer	Lov om Social Service og Folkeskoleloven
Beskrivelse af målgruppe	Børneklíníkens målgruppe er førskolebørn med udviklingsmæssige vanskeligheder, der vurderes at være af en sådan kompleksitet, at udredningen ikke kan foregå i lokalt regi. Der til kommer rådgivning og vejledning til forældre og fagpersoner, der følger familien og barnet. Desuden specifik udredning af børn med høretab der viser tegn på udviklingsmæssige vanskeligheder udover det høretabet medfører, samt rådgivning til forældre og andre involverede. Vanskelighederne kan vise sig på følgende områder og kan til tider være en kombination af flere faktorer. Børn med tale/sproglige/kommunikative vanskeligheder Børn med generelle udviklingsmæssige vanskeligheder Børn med kontakt/samspilmæssige vanskeligheder Børn med specifikke kognitive vanskeligheder Børn med hørenedsættelser Børn (0-3 år) med forsinket motorisk udvikling.
Salg af kompetencydelser	Børneklíníken har ligeledes en omfattende kursusvirksomhed hvor indholdet omhandler Børneklíníkens målgruppe. Rammer, indhold og gennemførelse vil kunne tilpasses lokale behov. Også disse ydelser er vederlagsfrie.
Belægningsprocent 2006	<ul style="list-style-type: none"> • I 2006 havde vi 578 nyhenviste sager • Der var i alt 2070 foranstaltningstyper
Udviklingsplaner	Børneklíníken arbejder ud fra et grundsyn, at mennesket er afhængigt af og udvikler sig igennem interaktioner og relationer, det vil sige i samspil med sine omgivelser. Udvikling og læring sker ved at være en del af samfundet,

	<p>hvorfor barnet så vidt muligt skal inkluderes i det almene miljø.</p> <p>Vi har fokus på barnets vanskeligheder, ressourcer og udviklingspotentialer i samspil med omverdenen. Barnets familie og andre betydningsfulde og nære relationer bliver derfor inddraget. Det tilstræbes at skabe et trygt miljø, således at undersøgelsen af barnet kan foregå så nænsomt som muligt med mindst mulig indgreb i dets hverdag.</p> <p>Alle henvisninger skal foregå skriftlig og vurderes i Børneklínikens visitationsteam.</p> <p>Som led i visitationen tilbydes forældrene en første samtale af ca. 1-2 times varighed hvor eventuel andre implicerede parter kan deltage efter behov. Der er også mulighed for at en af Børneklínikens personaler kan deltage i netværksmøder lokalt med henblik på afklaring af relevante undersøgelser og i hvilket regi de mest hensigtsmæssigt effektueres.</p>
Takst	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke oplyst
Hjemmeside	<ul style="list-style-type: none"> • www.boernekliniken.dk

Børneterapien

Tilbud	Fysio- og ergoterapeutisk behandling
Leder	Kirsten Iversen Overordnet ansvarlig: Lisbeth Wilms, Børn og Forebyggelse, Gentofte Kommune
Adresse	Bank Mikkelsens Vej 11 2820 Gentofte Tlf. 3957 3620 Fax: 3957 3621 Email: boerneterapien@kbhamt.dk
Driftsparagraffer	Servicelovens § 11 A
Beskrivelse af målgruppen	Børneterapien yder fysio- og ergoterapeutisk behandling til børn fra 0 – 18 år med særlige fysio- og ergoterapeutiske problemstillinger. Målgruppen er børn med: <ul style="list-style-type: none"> • Cerebral parese • Psykomotorisk retardering • Kendte og sjældne sygdomme og syndromer • Medfødte og erhvervede hjerneskader • Alvorlige sansemotoriske problemer • Gennemgribende kommunikative vanskeligheder
Børn i behandling	Ca. 150 ambulante børn og 90 børn på de 4 institutioner – se nedenfor
Belægningsprocent 2006	Ydelseskategorierne er udarbejdet medio 2007, hvorfor der ikke findes belægningsprocenter for tidligere år.
Gennemsnitlig tilgang pr. år	60
Ydelseskategorier	Børn og unge henvises til Børneterapien af bopælskommunen. Kommunen kan henvise til 1 af nedenstående 5 ydelseskategorier eller til undersøgelse og vurdering af ydelseskategori: <ol style="list-style-type: none"> 1. Konsultation, undersøgelse/test, rådgivning og vejledning. Målgruppen er børn med behov for afdækning af motoriske/sansemotoriske problemstillinger. Ca. 15 timer pr. barn. Sted: Børneterapien 2. Undersøgelse, behandling, vurdering af behov for hjælpemidler, rådgivning og vejledning, i forløb á 6 mdr. Målgruppen er børn med massive sansemotoriske handicap, psykomotorisk retardering, generelt

	<p>forsinket udvikling. Ca. 30 timer pr. barn. Sted: Børneterapien, enkelt besøg i barnets hjem</p> <p>3. Konsulentbesøg i dagtilbud, undersøgelse og vurdering af behov for støtte og hjælpemidler. Målgruppen er børn med sansemotoriske handicap, psykomotorisk retardering, generelt forsinket udvikling, børn uden specifik diagnose. Ca. 35 timer pr. barn. Sted barnets dagtilbud</p> <p>4. Undersøgelse, behandling, vurdering af behov for hjælpemidler, indretning etc., rådgivning og vejledning, i forløb á 12 måneder. Målgruppen er børn med massive sansemotoriske handicap, svære, bevægelseshandicap og funktionsnedsættelser. Ca. 65 timer pr. barn. Sted Børneterapien</p> <p>5. Undersøgelse, behandling, afprøvning af hjælpemidler, indretning etc., rådgivning og vejledning, i forløb á 12 måneder. Målgruppen er småbørn med massivt behov for kontinuerlig tidlig indsats, funktionsnedsættelser. Ca. 90 timer pr. barn. Sted barnets hjem/dagtilbud</p> <p>Herudover leverer Børneterapien fysio- og ergoterapiydelser til 3 specialbørnehaver og en døgninstitution. Udgifterne hertil trækkes ud af Børneterapiens budget og faktureres særskilt til de 4 institutioner.</p>
Takst 2008	Afventer forhandling af takstaftalen.

Falck Hjælpemidler A/S

Tilbud	Falck Hjælpemidler A/S
Leder	Direktør Brian Jørgensen
Adresse	Gydevang 42 3450 Allerød Tlf.: 48171355 E-mail: info@falckhm.dk
Driftsparagraffer	-
Beskrivelse af målgruppe	<p>Målgruppen er personer med betydelig og varigt nedsat funktionsevne. Specialrådgivningen retter sig primært mod kommuner.</p> <p>Hvis en kommune har brug for specialrådgivning i en sag om hjælpemidler og/eller boligindretning kan den anmode Falck Hjælpemidler at bistå med rådgivningsarbejdet. Kommunen vil typisk have en abonnementsaftale med Falck Hjælpemidler om ydelse af såvel generel som specialiseret rådgivning til støtte for kommunens egen rådgivning over for borgerne. Når kommunen har brug for særlig sagkyndig bistand ved afprøvning og valg af et hensigtsmæssigt hjælpemiddel, eller i sager om omfattende boligændringer, såsom ombygning, tilbygning og nybyggeri, kan kommunen anmode om rådgivning hos Falck Hjælpemidler.</p> <p>Herudover løser Falck Hjælpemidler en lang række andre opgaver for kommunerne, herunder rådgivning om arbejdspladsindretning (jobcentrene) og rådgivning om handicapbiler.</p> <p>Falck Hjælpemidler holder hver torsdag fra 14 – 17 åbent Hus, hvor borgere i kommuner med abonnement kan orientere sig om mulige hjælpemidler i udstillingen. Der er terapeutfagligt personale til stede. Der tilbydes desuden uvildig rådgivning om fx lovgivning på området.</p>
Salg af kompetencydelser	<p>Generel rådgivning: udstilling – åbent hus telefonrådgivning / hotline</p> <p>Specialrådgivning: siddestillingsanalyse hjælpemiddelafprøvning- og tilpasning boligindretning bilsagsbehandling</p>
Takst 2007	Abonnementaftale eller timepris. Ring for yderligere oplysninger.
Hjemmeside	www.falckhjaelpemidler.dk

Hjerneskadecenter Nordsjælland

Tilbud	Hjerneskadecenter Nordsjælland
Leder	Marianne Engberg
Adresse	Sygehusvej 4 Esbønderup 3230 Græsted E-mail: hcn@gribskov.dk Tlf. 48 29 71 00
Driftsparagraffer	Hjerneskadecenter Nordsjælland tilbyder specialiseret neurofaglig rådgivning og konsulentbistand, rehabiliteringsydelser samt udviklings- og vidensfunktioner på hjerneskaedeområdet.
Beskrivelse af målgruppe	Hjerneskadecenter Nordsjællands målgruppe omfatter: <ul style="list-style-type: none"> • Voksne som har pådraget sig hjerneskaede som følge af apopleksi, traumer (slag mod hovedet), tumorer, anoksi (iltmangel) og andre sygdomme i hjernen. Vi har specialiseret os i indsatsen for personer i alderen fra 18 – 65 år men går også gerne ind i en dialog om ydelser til personer over den erhvervsaktive alder. • Unge og voksne med tidligt erhvervede eller medfødte specifikke hjernedysfunktioner, som eks. ADHD/ADD (tidligere benævnt DAMP) • Unge og voksne med bevægelseshandicap, cerebral parese, sclerose, ALS, muskelsvind og andre progredierende neurologiske sygdomme, der medfører alvorlige fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser. • Børn og unge med bevægelseshandicap og cerebral parese.
Salg af kompetence-delser	HCN tilbyder salg af ydelser til kommuner, regioner, forskellige offentlige og private tilbud, samt til borgere. HCN's ydelser er opdelt i pakker med en fast pris. Det konkrete indhold i en pakkeydelse fastlægges i et tæt samarbejde mellem borgeren, pårørende, kommunen (eller anden rekvirent) og HCN's medarbejdere. Pakkerne er udviklet ud fra HCN's neurofaglige viden og erfaring med,

	<p>hvilke ydelser der er behov for til mennesker med erhvervet hjerneskade, bevægelseshandicap m.v.</p> <p>I nogle tilfælde vil ingen af pakkerne dække de konkrete behov, som en borger har. I disse tilfælde kan der aftales individuelle ydelser.</p> <p>På nuværende tidspunkt (juni 2007) omfatter vores ydelser følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sagsudredning og udarbejdelse af plan for det videre forløb ● Fastholdelse på arbejdsmarkedet ● Rehabilitering i hjemmet ● Kommunale hjerneskadesamråd ● Kognitiv træning, kognitiv terapi og støttesamtaler ● Neuropsykologisk undersøgelse ● Redegørelse om støttebehov ● Neurosygeplejefaglig rådgivning ● ADHD m.v. - udredning og konsulentbistand ● Konsulentbistand til udvikling, evaluering m.v. ● Undervisning og kursusaktiviteter ● Supervision (under udarbejdelse) ● Konstruktion af botilbud (under udarbejdelse) ● Tilbud til pårørende (under udarbejdelse) <p>En nærmere beskrivelse af de enkelte ydelser, priser m.v. kan ses på HCN's hjemmeside: www.hjerneskade-info.dk.</p> <p>Vi arbejder løbende på at udvikle og udvide vores tilbud og ydelser.</p>
<p>Pladstal, henvisning m.v.</p>	<p>HCN har ingen faste dag eller døgnpladser. Behandling og træning foregår uden for HCN dog bortset fra neuropsykologiske undersøgelser og samtaler, afholdelse af møder med kommuner og sygehuse o.l.</p> <p>Henvisning til og finansiering af HCN's ydelser ske i de fleste tilfælde gennem borgerens hjemkommune.</p> <p>Hjerneskadecenter Nordsjælland har kontrakt med VISO. HCN leverer gennem VISO rådgivning og afdækning på hjerneskadeområdet i de mest specialiserede og komplicerede sager.</p> <p>Borgere, forsikringsselskaber, offentlige og private bo- og aktivitetstilbud, andre regioner m.fl. har også mulighed for at henvende sig til HCN men skal selv betale for ydelserne, hvis det ikke finansieres gennem kommunen eller VISO.</p>
<p>Udviklingsplaner</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Fortsat udvikling og kvalificering af Hjerneskadecenter Nordsjællands indsats med henblik på at sikre, at vi hele tiden

	<p>fagligt og organisatorisk er på forkant med udviklingen i forhold til kommunernes og borgernes behov og ønsker.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Fortsat synliggørelse af og introduktion til vores tilbud om rehabilitering, konsulentbistand og viden og udvikling i forhold til kommunerne i Hovedstadsregionen samt andre samarbejdsparter. ● Udbygning af HCN's dokumentations- og evalueringsindsats med henblik på at fremme udviklingen af faglige metoder og dokumentation af indsatsens effekt. ● At bidrage til at fastholde og udvikle et regionalt fokus på hjerneskadeområdet og styrke koordinering og samarbejde i regionen bl.a. gennem aktive bestræbelser på at få oprettet et regionalt hjerneskadesamråd.
Takst 2008	Pr. 1/1 2007: 668,- kr
Hjemmeside	www.hjerneskade-info.dk

Hjælpemiddelcentralen

Tilbud	Hjælpemiddelcentralen
Leder	Helle Linaa
Adresse	Rødovre Parkvej 403B 2610 Rødovre Tlf.: 36 37 90 00 E-mail: Hjælpemiddelcentralen@rk.dk
Driftsparagraffer	Serviceoven § 5, § 10 og § 13 stk. 5.
Beskrivelse af målgruppe	<p>Hjælpemiddelcentralen er et tilbud om specialrådgivning, information og vidensformidling indenfor området hjælpemidler og boligindretning i henhold til Lov om social service.</p> <p>Rødovre Kommune er driftsherre.</p> <p>Specialrådgivningen retter sig mod personer med betydelig og varig nedsat funktionsevne.</p> <p>Målgruppen er primært fagpersoner, som arbejder indenfor hjælpemiddelområdet.</p> <p>Tilbudet kan benyttes af de kommuner, der har indgået rammeaftale med Hjælpemiddelcentralen.</p> <p>Specialrådgivningens formål er at finde egnede strategier og løsningsmuligheder, som kompenserer for og/eller afhjælper borgerens nedsatte funktionsevne i forhold til almindelig daglig livsførelse.</p> <p>Vi arbejder fortrinsvis med komplekse sager, når kommunen har behov for specialiseret viden for at kunne tilgodese den enkelte borgers behov for en individuel løsning.</p> <p>Specialrådgivningen ydes ud fra indgående viden og erfaring fra praksis om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personer med et sjældent eller komplekse handicap • Specialiserede hjælpemidler • Planlægning og styring af komplekse sager • Analysemetoder • Individuel tilpasning af specialiserede hjælpemidler <p>Personalet består af ergoterapeuter, en fysioterapeut, en tekniker, administrativt personale og en leder</p>

	<p>Vi tilbyder højt specialiseret rådgivning om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valg og tilpasning af hjælpemidler til voksne • Valg og tilpasning af hjælpemidler til børn • Fremstilling af specialløsninger af hjælpemidler • Analyser og tilpasning af siddestillinger • Metoder til forebyggelse af tryksår • Indretning af boligen for at gøre den egnet for en person med funktionsnedsættelse
Takst 2008	<ul style="list-style-type: none"> • Hjælpemiddelcentralen finansieres via rammeaftale med kommuner i regionen. Finansieringen er objektiv i forhold til antal indbyggere. • Indholdet i vores tilbud til kommunerne er beskrevet i ydelseskataloget.
Hjemmeside	<ul style="list-style-type: none"> • www.rk.dk/hjaelpemiddelcentralen

Specialtandplejen i Birkerød
(Fra sidste år)

Tilbud	Specialtandplejen
Forstander	Overtandlæge Tove Elsborg
Adresse	Sophie Magdelenes Vej 14 3460 Birkerød toel@fa.dk
Driftsparagraffer	Tandplejeloven § 6A (ny lov Sundhedsloven § 133)
Beskrivelse af målgruppe	Målgruppen er psykisk udviklingshæmmede, fysisk handicappede og psykiatriske patienter, hvis funktion er nedsat i et sådant omfang, at de almindelige tandplejetilbud ikke kan modtages. Patienterne henvises af kommunal tandpleje, praktiserende tandlæger eller ledere af regions- og kan - institutioner, specielt i tilfælde hvor den pågældende er uden kontakt med tandlæger.
Pladstal	<ul style="list-style-type: none"> • Efter henvisning – pt 625 patienter
Belægningsprocent 2005	<ul style="list-style-type: none"> • 100 %
Takst 2007	<ul style="list-style-type: none"> • 7.993 kr pr år i Abonnement • 5.262 kr pr år i tillægsabonnement for narkosebehandling
Hjemmeside	<ul style="list-style-type: none"> •

Specialtandplejen i Gentofte

Tilbud	Specialtandplejen
Forstander	Specialtandplejen ledes af Tandlæge Shomais Vahman og Tandlæge Anne-Pia Brønden Kristensen
Adresse	Bank-Mikkelsens Vej 3 2820 Gentofte Mail : specialtandplejen@gentofte.dk Tlf. 39 98 43 40
Driftsparagraffer	Sundhedsloven § 133 og 134
Beskrivelse af målgruppe	Målgruppen er psykisk udviklingshæmmede, fysisk handicappede og psykiatriske patienter, hvis funktion er nedsat i et sådant omfang, at de almindelige tandplejetilbud ikke kan modtages. Patienterne henvises af kommunal tandpleje, praktiserende tandlæger eller ledere af Amtets institutioner, specielt i tilfælde hvor den pågældende er uden kontakt med tandlæger.
Pladstal	Kapacitet til 1.400 patienter årligt
Takst 2008	Afventer forhandling af takstaftalen.
Hjemmeside	<a href="http://www.gentoftekommune.dk/tandplejen/presentation/specia
ltandplejen/">www.gentoftekommune.dk/tandplejen/presentation/specia ltandplejen/

Specialundervisningscentret Egedammen

Tilbud	Specialundervisningscenter for unge og voksne
Forstander	Lisbeth Jensen
Adresse	Skovledet 14 3400 Hillerød Tlf.: 48 25 12 88 lijn@hillerod.dk
Driftsparagraffer	Lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (lov nr. 564 af 6. juni 2007) Lov om specialundervisning for voksne (LBK nr. 658 af 3. juli 2000 med efterfølgende ændringer)
Beskrivelse af målgruppe	<p>Kompenserende specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand:</p> <p><u>Ungdomsuddannelserne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Generelle indlæringsvanskeligheder (16-25 år) • Gennemgribende udviklingsforstyrrelser og generelle indlæringsvanskeligheder (16-25 år) • Gennemgribende udviklingsforstyrrelser - Aspergers syndrom eller lignende (16-25 år) • Specifikke indlæringsvanskeligheder - ADHD eller lignende (16-25 år) <p><u>Kursusundervisningen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Voksne med læsevanskeligheder <ul style="list-style-type: none"> • Kursus 4 dage ugentligt á 4 timer • Kursus 1-2 dage ugentligt á 4 timer • Voksne med sindslidelse <ul style="list-style-type: none"> • Kursus 4 dage ugentligt á 4 timer • Kursus 1 dag ugentligt á 2 timer • Unge og voksne tosprogede med særlige undervisningsbehov <ul style="list-style-type: none"> • Kursus 4 dage ugentligt á 4 timer • Kursus 1-3 dage ugentligt á 4 timer • Voksne med demens <ul style="list-style-type: none"> • Kursus 1 dag ugentligt á 2-4 timer • Voksne psykisk udviklingshæmmede <ul style="list-style-type: none"> • Kursus 1 dag ugentligt á 2-4 timer • Kursus 1 uge á 16 timer • Voksne med gennemgribende udviklingsforstyrrelser

	<ul style="list-style-type: none"> • Kursus 1-2 dage ugentligt á 1-2 timer <p>Fritidsordning: For hjemmeboende unge med gennemgribende udviklingsforstyrrelser (Birkerød).</p>
Pladstal	I alt 572 pladser til rådighed i skoleåret 2008
Udviklingsplaner	Målet er fortløbende at sikre og videreudvikle kvaliteten af undervisningstilbuddene. Vi lægger vægt på at dokumentere effekten af undervisningen og sørger for, at ny pædagogisk viden bliver inddraget i den daglige praksis.
Takst 2008	Takst for det konkrete undervisningstilbud. Taksten vil fremgå af takstoversigten på Regionens hjemmeside.
Hjemmeside	www.egedammen.dk

SUKA

Tilbud	SUKA Handicap og - specialundervisning
Skoleleder	Anne Marie Hannberg
Adresse	Høje Gladsaxe Torv 4 2860 Søborg Tlf.: 39 56 03 79 E-mail: suka@suka.dk Hjemmeside: www.suka.dk
Driftsparagraffer	Lov om specialundervisning for voksne
Beskrivelse af målgruppe	Målgruppen er unge og voksne med udviklingshæmning eller autisme i Hovedstadsregionen.
Undervisnings-Struktur	<p>SUKA har driftsoverenskomst med Gladsaxe på fagområderne dansk, dansk/regning med EDB, Ridning, Svømning med ADL og musikterapeutisk undervisning. Undervisningstilbuddene er primært holdundervisning på små hold, men ene undervisning kan også tilbydes. Gladsaxe Kommunes driftsoverenskomst med SUKA omfatter specialundervisning i kommunerne i det tidligere Københavns Amt.</p> <p>Undervisningen er placeret med en fast ugentlig dag med fast timetal i en afgrænset periode. Holdenes indhold og niveau tilrettelægges efter den enkelte målgruppe og de konkrete kursister. På det kompenserende specialundervisningsområde tilrettelægges al undervisning efter individuelle undervisningsplaner. Der skal foretages udredning/visitation og opstilles individuelle mål for den enkelte, inden undervisningen starter.</p> <p>Ud over tilbuddene inden for specialundervisningsområdet har SUKA en række tilbud inden for Lov om Folkeoplysning. SUKA har også driftsoverenskomst med København og Frederiksberg om specialundervisning for voksne.</p>
Undervisningstilbud	Dansk, Dansk/regning med EDB Ridning Svømning med ADL Musikterapeutisk undervisning.
Priser Folkeoplysning :	For priser vedr. SUKA's undervisning under Folkeoplysningsloven henvises til SUKA's hjemmeside.
Takster Kompenserende Specialundervisning 2007 Pr. lektion pr. elev	

SVIKA

Tilbud	Specialundervisningscentret for Unge og Voksne i Hovedstadsregionen.
Forstander	Eva Prien
Adresse	Gammellosevej 51 2800 Lyngby Tlf.: 45 88 68 00 svika@gladsaxe.dk
Driftsparagraffer	Lov om specialundervisning for voksne samt Lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.
Beskrivelse af målgruppe	Målgruppen er unge og voksne med et fysisk eller psykisk handicap, herunder: <ul style="list-style-type: none"> A. Unge med særlige behov (unge indenfor kategori B – J) B. Udviklingshæmmede C. Sent udviklede D. Personer med læse skrivevanskeligheder udover ordblindhed E. Psykisk skrøbelige personer og personer med sindslidelser F. Personer med ADHD G. Personer med anden etnisk baggrund og generelle indlæringsvanskeligheder samt traumatiserede flygtninge H. Personer med medfødt eller tidlig erhvervet hjerneskade I. Svært kommunikationshæmmede personer J. Personer med flere eller sammensatte handicap.
Undervisnings-Struktur	Undervisningstilbuddene er primært holdundervisning på små hold, men enkeltmands undervisning kan tilbydes. Der tilbydes både deltidskurser og fuldtidsundervisning. Undervisningsomfanget er fra 120 timer til 920 timer pr. år. Der etableres særskilte hold for hver målgruppe (kategori A – J). Holdenes indhold og niveau tilrettelægges efter den enkelte målgruppe og de konkrete kursister. Al undervisning tilrettelægges efter individuelle undervisningsplaner. Der skal foretages udredning og opstilles individuelle mål for den enkelte inden undervisningen starter.
Salg af kompetencydelser	<ul style="list-style-type: none"> • Specialundervisning af ovennævnte grupper (Kategori A – J) • Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov • Neuropædagogiske afdækninger (PAS : Pædagogisk Analyse System) • Udarbejdelse af ressourceprofiler • Kommunikationskurser for personale • Coachingforløb efter afsluttet undervisning • Udrednings- og afklaringsforløb

Undervisnings tilbud.	Undervisningstilbud	Eksempler på ydelser	
	Ungdomsuddannelsen Målgruppe A	Formålet med ungdomsuddannelsen er, at unge udviklingshæmmede og andre med særlige behov opnår personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og eventuelt til videre uddannelse og beskæftigelse.	
	Personlig afklaring (målgruppe A-J)	Personlig udvikling, selvindsigt og selv-værd, selvtillid, selvstændighed, personlig fremtræden, forståelse for egne og andres grænser, sætte mål og arbejde for dem.	
	Sociale kompetencer (målgruppe A-J)	Samarbejde og aftaler, sociale normer + spilleregler, konfliktløsning, stresshåndtering, hygiejne, personlig fremtræden.	
	Kommunikation verbal eller støttet (målgruppe A-J)	Redskaber til at give sin mening til kende og indgå i dialog gennem alternativ og/eller støttet kommunikation, tegn – til-tale, tekst, it, andre kommunikationshjælpemidler, at bruge mobiltelefon, anvende talemaskiner, at anvende håndholdt PC til aftaler, at finde vej m.v.	
	Social netværksdannelse (målgruppe A-J)	Undervisning i at bryde isolation samt skabe og vedligeholde nye sociale kontakter og aktiviteter.	
	Arbejdsmarkeds- kendskab/forberedelse (målgruppe A, B ,C,G)	Strategier til at opdele og følge en opgaveinstruktion trin for trin, hygiejne, udholdenhed, præcision, evt. kundebetjening, Personlig fremtræden på en arbejdsplads. Praktikmulighed.	
	Uddannelsesforberedelse (målgruppe A,C,D,F,H)	Faglig og personlig forberedelse til at kunne bruge ordinære undervisningstilbud, studieteknik mm. Desuden personlig fremtræden på et uddannelsessted.	
	Samfunds og omver- densorientering (målgruppe,B,C,E,G,H,J)	Basalt kendskab til og anvendelse af de nære samfunds-institutioner , orientere sig om omverdenen, deltage i relevant foreningsliv, integration.	
	Fritidsliv (målgruppe A-J)	Kendskab til nye relevante muligheder for at vælge/ opsøge/deltage i f.x. klub eller foreningsaktiviteter; at bruge naturen, kreativ udfoldelse, private sammenkomster. Motivation og overvindelse af personlige barrierer.	

	Livsstil, sundhed og velvære (målgruppe A-J)	Planlægge, indkøbe og fremstille sund kost, lette sunde løsninger, motionsmotivering. Undervisning i sund livsstil, sammenhængen mellem fysisk og psykisk velvære.	
	Selvstændig færden/ Selvtransport (målgruppe B,C,G)	At orientere sig i trafikken og det offentlige transportnet, tage offentlige transportmidler, handle på uventede situationer i trafikken, kørekortsteori med henblik på at følge køreskole undervisning.	
	IT og IT baserede hjælpemidler (målgruppe A-J)	Grundlæggende brug af PC, at bruge tale- og oplæsningsprogrammer på PC, at modtage og sende E-mails, date/chatte og søge information på nettet, anvende billedbehandlings programmer.	
	Læse/skrivefærdigheder (målgruppe A -J)	Funktionslæsning, ordbilledlæsning, staveteknik, udtrykke tanker, meninger eller følelser skriftligt	
	Brugerindflydelse Medbestemmelse Demokrati i praksis (målgruppe A-J)	Huskurser på væresteder, botilbud, dagtilbud, bofællesskaber m.v. Udgangspunkt i hverdagens behov på stedet.	
	Faglige emner (Målgruppe A-J)	Dansk, matematik, sprog, it, samfundsfag m.v.	
Takster 2007/2008.	<p>2007: Abonnement efter forbrug i 2005. Takstgrundlaget er 23.651.000 kr. 2008: Takstfinansiering af alle ydelser. Alle kurser indbefatter undervisning , samarbejde mellem kursist og lærer om individuel undervisningsplan, evaluering af undervisningsplan og forløb, samarbejde med relevant netværk, evt. rådgivning og vejledning samt sociale arrangementer på skolen.</p> <p>Udredning-kort. Elever/kursister med kendte/afdækkede diagnoser og undervisningsønsker. En samtale samt forslag til mål, indhold, omfang og kontakt til kommune m.v. Pris : 2000 kr.</p> <p>Udredning-lang. Til mere komplekse og vanskelige udredninger – typisk unge ”uafklarede” og indvandrere med flere problematikker / i længere forløb. En eller flere samtaler. Inddragelse af netværk/ tidligere skoler m.v. samt</p>		

	<p>relevante screeninger. Pris : 9000 kr.</p> <p>12 ugers afklaringsforløb. Afklaring af undervisningsbehov, læringspotentiale, læringsstil, kompetencer, interesser, mål, socialt samarbejde, udviklingsområder m.v. inklusiv neuropædagogisk test (PAS-test) eller Ressourceprofil. Undervisning i alt 180 timer Pris : 70.900 kr.</p> <p>Ungdomsuddannelse 840 timer pr. år 331.000 kr./år 385.000 kr./år (særligt hjælpebehov)</p> <p>Kursuspakker : A : 120 timer pris 50.500 kr. B: 240 timer pris 101.000 kr. C : 520 timer pris 192.000 kr. D : 720 timer pris 304.000 kr. E : 920 timer pris 388.000 kr.</p>
Hjemmeside	<ul style="list-style-type: none"> • www.svika.dk : se aktuel tilbudsliste her